

Reflex Plus Samhällskunskap för gymnasiet

Lärraranvisning HTML, bearbetad text
och bild

Verksnummer: 41017

Den här läraranvisningen är till för att du som undervisande lärare ska få information om hur den pedagogiskt anpassade boken skiljer sig från originalboken och hur ni kan arbeta med den.

Pedagogisk anpassning gör läromedel tillgängliga för elever med synnedsättning genom att visuellt beroende innehåll omarbetas. Målet är att elever med svår synnedsättning/blindhet ska kunna använda läromedlet på samma sätt som sina klasskamrater. De anpassade uppgifterna ska ha samma pedagogiska innebörd som förlagan och eleven ska vara lika självgående som de övriga i klassen.

Plocka upp eventuella svällpappersbilder så snart du kan och förvara pärmarna stående. Svällpappersbilderna kan klibba ihop och den tryckta punktskriften, i exempelvis innehållsförteckning och nycklar, riskerar att plattas till om de förvaras liggande. Den tillfälliga lukt, som kan förekomma då svällpappersbilderna är nytryckta, hinner också avta tills de ska användas av eleven.

Har du frågor, eller vill dela med dig av dina synpunkter på den pedagogiska anpassningen av denna bok, mejla till anpassningsfunktionen@spsm.se.

Behöver du komma i kontakt med försäljningen går det bra att mejla till order@spsm.se eller ringa på tel. 020-23 23 00.

Trevlig läsning!

Lärraranvisning

Titel: Reflex Plus Samhällskunskap för gymnasiet

Författare: Almgren, Hans

ISBN: 91-40-69557-4

Innehåll

Webbläsare.....	1
Generella förändringar av boken	2
Sidspecifika förändringar.....	3
Information till läsaren	5
Pedagogiska tips	6
Bildbeskrivningar	7

Webbläsare

En bok i HTML-format läses i ett webbläsarprogram. Tänk på att boken kan se olika ut i olika webbläsare. Det är viktigt att se till att boken fungerar innan eleven börjar använda den. Exempelvis kan matematiskt innehåll se olika ut och i vissa webbläsare fungerar det dåligt. Om den webbläsare ni har som standardwebbläsare inte fungerar kan ni behöva installera ett annat alternativ.

Får ni problem med webbläsare, kontakta SPSM.

Generella förändringar av boken

Under denna rubrik beskrivs de generella tillägg och ändringar som är gjorda i den punktskriftsläsande elevens bok, till exempel på vilket sätt ikoner eller text i marginalen är hanterade.

- Två kartor (Europas respektive världens länder) från insidorna på förlagans omslag finns beskrivna och ligger först i början av HTML-filen.
- Eleven behöver tillgång till taktila kartor i svällpapper och dessa får beställas separat:
 - Norden (664)
 - Europa med EU (6588)
 - Världen (6577)
- Bilder som är viktiga för förståelse av texten har återgetts som bildbeskrivningar.
- Det finns svällpappersbilder till några av bilderna i boken.
- Bilder, tabeller och brödtext har flyttats på, och mellan, sidorna för att underlätta läsning.
- På vissa ställen har bildtexter och textinnehåll istället återgivits som brödtext och/eller som citat.
- Boken innehåller många textrutor. Dessas textinnehåll återges för det mesta som brödtext.
- Felstavningar och liknande i förlagan har i vissa fall rättats.
- Onödiga versaler i rubriker och bildtexter har ändrats till gemener.
- Tabeller har i flera fall gjorts om till listor.
- Kolumnrubriker i tabeller har i vissa fall ersatts av förkortningar. Där så förekommer har tabellerna försetts med nycklar där förkortningarna förklaras.
- På några ställen i förlagan förekommer fonetisk skrift i samband med namn. Denna fonetik har strukits.

Sidspecifika förändringar

Här kan du läsa om sidspecifika tillägg och ändringar. Det kan också vara sidspecifika instruktioner till dig som lärare, till exempel att ta fram konkret material.

171-173

1:a stycket i brödtexten på sidan 173 har flyttats till sidan 171.

178-180

1:a stycket i brödtexten på sidan 180 har flyttats till sidan 178.

200-201

1:a stycket i brödtexten på sidan 201 har flyttats till sidan 200 där det sammanfogats med 4:e stycket i brödtexten.

214-215

De två översta styckena i brödtexten på sidan 215 har flyttats till sidan 214 och placerats ovanför rubriken "Fakta".

227-228

Bildtexten till en bild på sidan 227 (Äktenskapsförord) har flyttats till sidan 228 och istället återgivits dels som brödtext, dels som ett citat (Själva bilden har strukits).

232-233

En punktlista med rubriken "Fakta, Omtanke och kärlek" på sidan 232 har i sin helhet flyttats till sidan 233.

237

Bildtext till annonsen för snabbblån har gjorts om till brödtext.

267-268

1:a stycket i brödtexten på sidan 268 har flyttats till sidan 267.

269-270

1:a stycket i brödtexten på sidan 270 har flyttats till sidan 269.

356-357

Allt texten (inklusive citatet) ovanför rubriken "Nato" på sidan 357 har flyttats till sidan 356.

359-361

Texten med rubriken "Fakta" med åtföljande punktlista på sidan 359 har flyttats till sidan 361.

369

Bildtexten till bilden "Vägen till uppehållstillstånd" har gjorts om till brödtext som placerats ovanför bilden.

Information till läsaren

Här finns information riktad till eleven om hur boken är anpassad. Denna text finns inte i elevens bok. Läs igenom informationen tillsammans med eleven.

- Det finns bildbeskrivningar till nästan alla bilder i boken.
- Det finns svällpappersbilder till några av bilderna i boken.
- Flera av tabellerna har gjorts om till listor.
- Stavfel och några andra fel i förlagan har rättats.
- Bilder, tabeller och text har flyttats mellan sidor.
- Baksidestexten är flyttad till bokens början.

Pedagogiska tips

I detta avsnitt hittar du pedagogiska och metodiska förslag på hur ni kan arbeta med de olika uppgifterna i boken. Här återfinns också förslag på olika pedagogiska hjälpmedel som skolan kan behöva köpa in eller ta fram för att ni ska kunna arbeta med boken på ett bra sätt.

- Det är viktigt att eleven har god ordning på sin dokumentation av svar och liknande genom att exempelvis ha en särskild fil på datorn med just denna bok och antecknar kapitel/avsnitt och när man svarar.
- Eleven med synnedsättning behöver mer tid till vissa uppgifter och det har eleven rätt till även vid prov.
- Eleven med synnedsättning måste få tid att läsa igenom text eller bildbeskrivningar.
- Berätta mer om bilderna som förekommer i boken. Bildbeskrivningar täcker ofta inte in helt vad bilden visar. Bildbeskrivningar kan aldrig ge exakt samma information som de seende eleverna får. Samtala om bilderna och ge den extra information som eleven med synnedsättning kan ha nytta av för att få samma förståelse som de seende eleverna.
- Några bildbeskrivningar är väldigt detaljerade. Du kan som pedagog välja ut det som är viktigt för undervisningssituationen och läsa bildbeskrivningen tillsammans med eleven.
- Ritmuff kan med fördel användas för att komplettera bildbeskrivningar.
- Ett koordinatsystem på svällpapper kan (i kombination med vaxsnöre) med fördel användas för att återge t.ex. kurvor i diagram m.m. Ett sådant kan beställas från Specialpedagogisk skolmyndighetens sortiment av pedagogiska verktyg. Format A3 Best. nr 6416 pris 22:- (28:-).

Bildbeskrivningar

Här hittar du en sammanställning av alla de bildbeskrivningar som beskriver originalbokens bilder.

1

Världskarta. Världens länder med huvudstäder och andra betydande städer (de senare anges inom parentes efter respektive land).

Nord- och Sydamerikas länder:

- Nordamerika: Alaska (USA), Canada, Grönland (Danmark), USA (med Washington D.C., Chicago, New York, New Orleans och Los Angeles), Mexico (med Mexico City).
- Centralamerika: Guatemala, Belize, El Salvador, Honduras, Nicaragua, Costa Rica, Panama.
- Karibien: Bahamas, Cuba (med Havana), Jamaica, Dominikanska republiken, St. Kitts och Nevis, St Vincent, Grenada, Antigua och Barbuda, Dominica, St Lucia, Barbados, Trinidad och Tobago.
- Sydamerika: Guyana, Surinam, Venezuela (med Caracas), Colombia (med Bogota), Ecuador, Peru (med Lima), Brasilien (Brasilia, Rio de Janeiro, São Paulo), Bolivia, Paraguay, Uruguay (med Montevideo), Chile (med Santiago), Argentina (med Buenos Aires).

Afrikas länder:

- Nordafrika: Västsahara, Marocko, Algeriet (med Alger), Tunisien, Libyen, Egypten (med Kairo).
- Länder kring östra Sahelområdet: Sudan, Sydsudan.
- Västafrika: Mauretania, Kap Verde (öar), Senegal, Gambia, Guinea-Bissau, Guinea, Sierra Leone, Liberia, Elfenbenskusten, Ghana, Togo, Benin, Ekvatorial Guinea, Mali, Burkina Faso, Nigeria (med Lagos), Niger, Tchad, Kamerun, Gabon.
- Centrala Afrika (kring ekvatorn): Centralafrikanska Republiken, Kongo, Demokratisk Republiken Kongo, Rwanda, Burundi, Angola, Zambia (med Lusaka), Malawi.
- Södra Afrika: Namibia, Botswana, Zimbabwe (med Harare), Malawi, Madagaskar med öarna Seychellerna, Comorerna och Mauritius, Moçambique, Botswana, Sydafrika (med Pretoria och Kapstaden), Swaziland, Lesotho.
- Östafrika: Eritrea, Djibouti, Etiopien (Addis Abeba), Somalia, Kenya (Nairobi), Uganda, Tanzania.

Asiens länder:

- Västra Asien: Israel, Jordanien, Irak, Saudiarabien, Yemen, Oman, Förenade Arabemiraten, Qatar, Kuwait, Iran (med Teheran).

- Södra Asien: Pakistan, Indien (med Delhi), Sri Lanka, Nepal, Bhutan, Bangladesh, Maldiverna (öar), Malaysia, Brunei, Singapore, Indonesien (med Jakarta), Östtimor.
- Indokina: Myanmar/Burma, Thailand (med Bangkok), Kambodja, Vietnam (med Hanoi), Laos.
- Sydöstra Asien: Filippinerna (med Manila), Palau (ö).
- Centralasien: Afghanistan, Turkmenistan, Uzbekistan, Kirgizistan, Tadzjikistan, Kazakstan, Mongoliet, (västra Kina).
- Östasien: Kina (med Beijing och Shanghai), Taiwan, Nordkorea, Sydkorea, Japan (med Tokyo).

Oceaniens länder:

- Papua Nya Guinea, Australien (med Sydney och Melbourne), Nya Zeeland, Mikronesiska Federationen, Salomonöarna, Vanuatu, Fiji, Tuvalu, Kiribatu, Marshallöarna.

1

Europas länder med huvudstäder:

- Norden: Island (Reykjavík), Färöarna, Danmark (Köpenhamn), Norge (Oslo), Sverige (Stockholm), Finland (Helsingfors).
- Baltikum: Estland (Tallin), Lettland (Riga), Litauen (Vilnius).
- Sydeuropa: Portugal (Lissabon), Spanien (med Madrid och Barcelona), Andorra, Monaco, San Marin, Italien (med Rom och Milano), Malta, Cypern.
- Balkanområdet: Kroatien (Zagreb), Bosnien Hercegovina (Sarajevo), Serbien (Belgrad), Kosovo (Pristina), Montenegro (Podgorica), Albanien (Tirana), Makedonien (Skopje), Bulgarien (Sofia), Moldavien.
- Västeuropa: Frankrike (med Paris, Strasbourg, Lyon och Marseille), Irland (Dublin), Storbritannien (London), Luxemburg, Belgien (Bryssel), Nederländerna (Amsterdam, Maastricht och Haag).
- Centraleuropa: Tyskland (med Berlin, Hamburg, Bonn och München), Polen (Warszawa), Tjeckien (Prag), Slovakien (Bratislava), Österrike (Wien), Ungern (Budapest), Liechtenstein, Schweiz (Bern), Slovenien (Ljubljana).
- Östra Europa: Vitryssland (Minsk), Ukraina (Kiev), Rumänien (Bukarest), Moldavien (Chisinau), Ryssland (Moskva, St Petersburg och Kaliningrad).
- Kaukasus (mellan Svarta havet och Kaspiska havet): Georgien (Tbilisi), Armenien (Jerevan), Azerbajdzjan (Baku).
- Angränsande länder (återgivna från väster till öster): Marocko (Rabat), Algeriet (Alger), Tunisien (Tunis), Libanon (Beirut), Syrien (Damaskus), Irak (Bagdad), Iran (Teheran), Turkiet (Ankara och Istanbul), Kazakstan.

10

Foto. Milsvid utsikt över en tätort med angränsande naturområden.

Förgrunden domineras av höghusbebyggelse omgiven av vägar, gröna ytor med träd och gräsmattor. Intill höghusområdet ligger dels några stora fabriker, dels områden med omväxlande villabebyggelse och mindre flerfamiljshus.

Längre bort brer ett mångflikigt sjösystem omgivet av skogar ut sig mot horisonten.

13

Flödesschema som omfattar fyra "rutor" och fyra pilar.

En pil pekar från "Orsaker" till "Samhällsfråga".

En annan pil pekar från "Samhällsfråga" till "Konsekvenser".

Två pilar pekar från "Åtgärder" till "Orsaker" respektive "Konsekvenser".

14

Foto. Rysslands president Vladimir Putin på hästryggen.

Den ryske presidenten rider barhuvad och med bar överkropp.

Runt halsen bär han ett smycke i form av ett litet kors i en kedja.

I bakgrunden skymtar en brant klippvägg.

16

Två tidningsurklipp. Det första är en artikel med bild där statsminister Stefan Löfven, iklädd gul skyddsväst, visas runt i en fabrikslokal. Rubriken lyder: "Småkommuner vill ha åtgärder". Det andra är en ledarsida med rubriken "Låt inte landsbygden bli "skräpytor" för stadsbor."

19

Foto taget genom ett bilfönster. En småleende Anders Behring Breivik sitter i bilens baksäte med en uniformerad poliskonstapel bredvid sig.

20

Foto. En tjej med bruna ögon och långt mörkt hår som är uppsatt i en knut på hjässan vänder sig mot kameran och ler.

23

Foto. En folkmassa där deltagarna viftar med små rödvita österrikiska flaggor. Bildens fokus är på en ung man och en ung kvinna mitt i folkmassan. De håller sina flaggor högt.

24

Foto. Svenskt sommarlandskap med ängar avgränsade av traditionella trögårdsgårdar och rödmålade trähus med vita knutar.

I bakgrunden skymtar blandskog med björk och gran.

25

Foto. En leende Hamdija Jusufagic lutar sig ned och lägger ena armen om axeln på en människoliknande robot som, förutom att den "går" på tre hjul, har två armar, händer med fingrar, ett "huvud" med två "ögon" och något som liknar en liten leende mun.

26

Foto. Bred kanal kantad av moderna hus med balkonger och glasade fasader.

I förgrunden ligger två fritidsbåtar förtöjda vid en träbrygga som löper längs med vattnet.

27

Foto. Långt modernt trevåningshus omgivet av gräsmattor och enstaka lövträd. I förgrunden går några personer på en asfalterad gångväg.

28

Svart-vitt fotoporträtt av Max Weber.

29

Skämtteckning från början av förra seklet.

Två män står sida vid sida. De är båda slätrakade och likadant klädda i frack och stjärkrage och har båda samma högfärdiga ansiktsuttryck.

Den äldre av de två männen vänder sig till den yngre med följande ord:

- "Du som umgås med medelklassen, säg mej, hur har di det där nere, har di piano?"

30

Foto. Två tjejer som båda är överviktiga joggar längs en asfalterad väg kantad av rader med ledningsstolpar och höga buskage.

I bakgrunden skymtar många människor som går längs vägen och höstgula lövträd i disig luft.

31

Fotoporträtt av Pierre Bourdieu.

31

Diagram som anger könsfördelningen (i %) mellan de olika linjerna/ämnena för elever som gick ut gymnasiet 2012-2013.

Flickorna dominerar starkt (>90 %->75 %) i ämnen/linjer som hantverk, livsmedel, omvårdnad och barn- och omvårdnad.

Flickorna dominerar även (om än inte fullt så starkt) inom estetiska ämnen och ämnen/linjer som naturbruk, handels- och administration, "Int. Baccalaureate" och

Waldorfskolor, hotell och restaurang, medier och samhällsvetenskap (70-60 % mot 30-40 % för pojkar).

Naturvetenskaplig linje utmärker sig genom att ha en helt jämn/balanserad könsfördelning.

Inom tekniska linjer/ämnen som teknikprogrammet, industri, bygg, fordon och el är könsfördelningen däremot ännu "skevare" än inom hantverk, omvårdnad och barn- och fritid, men nu med manlig övervikt (80-95 % pojkar och 20-5 % flickor)

Allra störst är den manliga övervikten för kursen/ämnet energi där bara en knapp procent av de som gick ut var flickor.

34

Foto. En stor folkmassa under klasar av färgglada ballonger, regnbågsfärgade flaggor och banderoller (Varav en bär texten "Stolta föräldrar").

35

Gruppfoto. Tre tjejer med olika utseenden står och håller om varandra medan de tittar in i kameran.

Tjejen längst till vänster har svart hår, och mörkbruna ögon, hon som står i mitten har rödblont hår och hornbågade glasögon medan tjejen längst till höger har mörk hy och långt svart hår samlat i långa smala flätor som hänger ned över hennes axlar och bröst.

38

Foto. Ett ungt par som båda är varmt klädda står bredvid en ljuslila barnvagn.

Runt dem är allt vitt av snö.

40

Foto. Ett gäng killar går på ett övergångsställe med röda högklackade damskor på fötterna.

42

Diagram. Två kurvor återger inkomstutveckling respektive inkomstskillnader mellan män och kvinnor under deras liv på en skala från 20 år till 100+ år.

Diagrammet återges (alla sifferuppgifter är ungefärliga):

- 20 år: Kvinnor och män har ungefär samma inkomst. (60-70000)
- 20 till 30 år: Männerna drar ifrån. De kommer snabbare ut på arbetsmarknaden eftersom kvinnor i större utsträckning utbildar sig. (310000 för män och 240000 för kvinnor vid 30 års ålder)
- I åldrarna 30–40 år, då många har små barn, är skillnaderna som störst. (340000 för män och 260000 för kvinnor)
- 40 till 50 år: Efter 40 år minskar skillnaderna något mellan kvinnors och mäns inkomst. (370000 för män och 300000 för kvinnor)

- 60 till 70 år: Vid pensioneringen ökar skillnaderna åter. (260000 för män och 200000 för kvinnor)
- 70 till 100+ år: Inkomsten sjunker från 210000 till 170000 för män och från 150000 till 105000 för kvinnor.

43

Schematisk modell. Fem lika stora cirklar bildar en ring där de delvis överlappar varandra i mitten.

Cirklarna representerar följande fem faktorer (en faktor för varje cirkel): Etnicitet, genus, ålder, klass och sexualitet.

44

Teckning. Två kvinnor står bredvid varandra.

Kvinnan till vänster (som tittar ned på sin klänning): "Jag älskar den här klänningen! Den får mig verkligen att känna mig kvinnlig!"

Kvinnan till höger: "Du menar att du känner dig som om du utför 66 % av allt arbete i världen, får 10 % av världens samlade inkomster och äger mindre än 1 % av världens samlade förmögenhet?"

44

Svart-vitt foto. En skara unga kvinnor och män har slagit sig ned på en bred trappa.

Bakom dem hänger en banderoll med texten: "Socialstyrelsen! Slopa sjukdomsklassificeringen"

45

Reklambild. En teckning föreställer en ung kvinna iförd vitt förkläde som passar upp sin kostymklädde make och lilla dotter vid ett matbord klätt med en blå vaxduk.

Texten under bilden är försedd med följande rubriken:

"Vad den duken spar tvätt och besvär..."

Textens inledning lyder: "Annebergs Hushållsduk skulle man kunna kalla för husmors hjälprea nr 1, så som den underlättar de dagliga sysslorna."

(Texten fortsätter med att framhålla sistnämnda vaxduks alla fördelar)

48

Svartvitt foto. Stapeln av pärmar är betydligt högre än Elin Wägner.

49

Foto. En tjej håller fram en mobiltelefon med "Me Toos" logga.

54

Foto. I förgrunden står en rad solstolar på en gräsmatta.

I en av solstolarna ligger en man som är naken så när som på en handduk över underlivet. Bortom solstolarna är gräsmattan avgränsad med ett uppsatt röd-vitt band. Längre bort löper fem långa rader med solpaneler framför ett modernt flerfamiljshus med loftgångar.

55

Befolkningsdiagram fram till år 2030 som är uppdelat i två delar.

Del 1: Diagrammets x-axel omfattar årtalen 0-1950, y-axeln 1-9 miljarder.

Del 2: x-axeln omfattar perioden/årtalen 1950-2030 (y-axeln är densamma som för första delen).

Diagrammet återges (alla sifferuppgifter är ungefärliga):

Del 1: Befolkningen stiger ytterst långsamt och grad från 0,2 miljarder år 0 till 0,5 miljarder år 1300.

Därefter ökar takten i befolkningsökningen till 0,8 miljarder i mitten av 1700-talet.

Från andra hälften av 1700-talet börjar befolkningen öka betydligt snabbare och når upp 2,5 miljarder i mitten på 1900-talet.

Del 2: Diagrammet visar en kontinuerlig ökning under hela den aktuella perioden (1950-2030) från 2,5 miljarder år 1950 till 8,2 miljarder år 2030.

56

Schematisk modell. Tre lika stora cirklar överlappar delvis varandra i mitten.

De tre cirklarna representerar följande faktorer (en faktor för varje cirkel): "Ekologisk hållbarhet", "Social hållbarhet" samt "Ekonomisk hållbarhet".

Området i mitten av modellen (där alla tre cirklarna överlappar varandra) representerar "Hållbar utveckling".

57

Flygfoto. Villaområde som gränsar till lövskogspartier och åkrar.

59

Foto. Människor vadar med vatten upp till knäna längs en bred stadsgata.

En man bär en stor blå plastdunk på axeln.

61

Foto. De omtalade representanterna (varav en är Frankrikes dåvarande president) håller varandra i händerna och lyfter armarna.

62

Foto. Byggarbetsplats. I förgrunden rör sig byggarbetare med skyddshjälm runt en lastbil med cementblandare.

Bortom dem är ett stort område täckt av byggkonstruktioner med stål balkar.

65

Foto. Tre tjejer arbetar med en cykel som de har hängt upp i ett slags högt stativ.

Runt omkring dem står fullt av cyklar längs ett staket.

I bakgrunden skymtar en villa och ett höghus.

68

Foto. Två vuxna och en pojke sitter runt frukostbordet. Kvinnan läser en dagstidning medan mannen och pojke tittar på en läsplatta tillsammans.

70

Foto. President Trump står i en talarstol med en rad amerikanska flaggor bakom sig.

Framför, och en bit från presidenten, sitter journalisterna på flera rader med stolar bakom ett avgränsande rep.

70

Stapeldiagram. Diagrammet omfattar fem par staplar där varje par representerar valet 2010 respektive valet 2014.

Diagrammet återges:

Tv:

- 2010: 3,15
- 2014: 3

Radio:

- 2010: 2,07
- 2014: 1,95

Dagstidningar:

- 2010: 3
- 2014: 2,45

Internet:

- 2010: 3,50
- 2014: 3,55

Familj/vänner:

- 2010: 3,44
- 2014: 3,50

71

Diagram med 9 kurvor.

- Internet: Stigande trend från drygt 30 % år 1999 till ca 81 % år 2015.
- Television: Ökning från ca 76 % år 1989 till ca 88 % vid millennieskiftet. Därefter en sjunkande trend till under 80 % år 2015.
- Radio: Till en början en stigande trend från c 77 % år 1989 till 81 % 1996-97. Därefter sjunker radiolyssnandet fram till 2011 då det stabiliseras kring 65 %.
- Morgontidning: Tidningsläsningen ligger kring 72-75 % fram till 2007 då en nedåtgående trend inleds så att tidningsläsningen år 2015 endast ligger kring 56 %.
- Sociala medier (internet): Snabb ökning från 26 % år 2009 till ca 45 % 2011-2012. Därefter planar ökningen ut för att nå 48 % år 2015.
- Trad. medier (internet): Ökning från 10 % år 2005 till 35 % år 2015.
- Text-TV: Ökning från 21 % år 1994 till 29 % år 1999. Användningen ligger sedan kvar på denna nivå fram till och med år 2004 då den börjar sjunka föra att från år 2011 till 2015 ligga på 20 %.
- Kvällstidning: Först sjunker kvällstidningsläsandet från 34 % 1989 till ca 27 % vid 90-talets mitt. Efter millennieskiftet inträder sedan en långsam ökning till 31 % år 2007.
- CD/grammofonskiva: Användningen ligger strax under 20% från år 1989 till 1991. Sedan ökar användningen snabbt för att kulminera med 40 % år 2001. Sedan sjunker användningen stadigt för att år 2015 ligga på 5 %.

71

Meddelande från Donald Trump på Twitter.

Ett foto av Trump följs av "Donald J. Trump @realDonaldTrump - 30 jan."

Texten i meddelandet lyder: "Only 109 people out of 325,000 were detained and held for questioning. Big problems at airports were caused by Delta computer outage,....."

72

"Dubbelriktat" flödesschema där pilar anger hur budskap sänds från "sändare 1/mottagare 2" till "mottagare 1/sändare 2" för att sedan sändas tillbaka åt andra hållet.

Schemat återges:

Övre flödet: "sändare 1" skickar "budskap 1" via "medium (kanal)" till "mottagare 1"

Undre flödet (tillbaka): "sändare 2" skickar "budskap 2" via "medium (kanal)" till "mottagare 2".

73

Foto av Zara Larsson.

75

Svart-vitt foto. En familj med fyra barn sitter runt en stor radioapparat som står på ett bord med en lång antensladd ringlande upp mot taket.

Mannen i familjen (som är klädd i vit skjorta, väst och slips) sitter vid apparaten med en liten flicka i knäet och håller ett par hörlurar för hennes öron.

I bakgrunden skymtar en moraklocka och en kakelugn.

76

Diagram med fyra kurvor. Läsning av morgontidning och kvällstidning på papper och på internet i befolkningen i åldrarna 9–79 år en genomsnittlig dag 2002–2015

Diagrammet återges:

- Morgontidning på papper: Andelen som läste morgontidning på papper låg kring 70% fram till år 2008. Efter det året började den sjunka för att ligga på 60% 2011 och under 50% efter år 2014.
- Morgontidning online: Andelen ökar långsamt, men kontinuerligt, från ca 2% år 2002 till 10% år 2015.
- Kvällstidning på papper: Efter år 2004 sjunker läsarandelen kontinuerligt från ca 26% (år 2004) till ca 7% år 2015.
- Kvällstidning online: Andelen läsare ökade från ca 6% år 2003 till 14% år 2006. Sedan går ökningen av läsarandelen långsammare och hamnar på 20% år 2015.

76

Diagram med nio kurvor. Olika mediers andel av mediereklinvesteringar 2000–2015 angivna i procent.

Diagrammet återges:

- Digitalt totalt: Andelen ökar från 4 % år 2000 till ca 8 % år 2005. Sedan ökar andelen snabbare och når 20 % år 2010 och 40 % år 2015.
- TV inklusive text-tv: Andelen investeringar ligger still kring 15 % fram till 2005. Sedan ökar andelen långsamt till ca 17,5 % år 2015.
- Dagspress totalt: Sjunker från 35 % år 2000 till 26 % år 2010. Efter 2010 sjunker andelen ändå snabbare och hamnar på 15 % år 2015.
- Direktreklam: Andelen stiger från 12 % år 2000 till knappt 16 % år 2005. Under resten av perioden sjunker den och slutar på mindre än 11 % år 2015.
- Gratistidningar: Andelen ökar till en början långsamt från 7 till 8 % mellan åren 2000 och 2005. Sedan sjunker den långsamt och hamnar på något under 7 % år 2015.
- Tidskrifter totalt: Andelen sjunker från strax under 10 % år 2000 till drygt 4 % år 2015.

- Utomhus: Andelen stiger från 2 % år 2000 till 2,5 % år 2015.
- Radio: Andelen sjunker långsamt från 2 % år 2000 till 1,5 % år 2005 för att sedan stiga till 2 % år 2015.
- Bio: Ligger oförändrat på under 1 % från år 2000 till år 2015.

79

Filmscen. Fem tjejer går sida vid sida. Flera av dem bär flaskor och/eller plastkassar. En av dem (längst till höger) bär slöja.

80

Foto. I förgrunden sitter en tjej och tittar i sin mobil. Bortom henne skimtar en stor lokal där några andra personer sitter och ägnar sig åt samma aktivitet.

80

Diagram med åtta kurvor. Befolkning som använder internet 2005–2015 angivet i procent per 100 invånare.

Diagrammet återges:

- Sverige: Andelen användare stiger först snabbt från knappt 72 % år 2005 till strax under 90 % år 2011. Sedan planar ökningen ut (avtar) och når 92 % först år 2015.
- Europa: Andelen användare stiger först snabbt från knappt 47 % år 2005 till strax under 90 % år 2011. Sedan avtar takten i ökningen när den når 70 %-nivån mellan åren 2011 och 2013. Efter 2013 ökar andelen användare snabbare igen och når 78 % år 2015.
- Amerika: Ökning från 36 % år 2005 till drygt 66 % år 2015.
- CIS (fd Sovjet): Ökning från 11 % år 2005 till 23 % år 2009. Sedan ökar andelen i snabbare takt och når 51 % år 2012. Efter 2012 ökar andelen något långsammare igen och når 60 % år 2015.
- Hela världen: Kontinuerlig ökning från 17% år 2005 till 44 % år 2015.
- Arabvärlden: Ökning från 9 % år 2000 till 38 % år 2015.
- Asien o. Oceanien: Ökning från 10 % år 2000 till 38 % år 2015.
- Afrika: Ökning från 2 % år 2005 till 21 % år 2015.

81

Stapeldiagram med 9 par staplar. Andel av internetanvändarna som besökt ett socialt nätverk och Facebook någon gång eller dagligen 2015 angivet i procent.

Diagrammet återges (Alla sifferuppgifter är ungefärliga):

Nyckel:

S = Socialt nätverk någon gång

F = Facebook någon gång

- 12–15 år - S: 95 F: 78
- 16–25 år - S: 97 F: 94
- 26–35 år - S: 89 F: 84
- 36–45 år - S: 83 F: 74
- 46–55 år - S: 75 F: 69
- 56–65 år - S: 60 F: 55
- 66–75 år - S: 54 F: 50
- 76+ år - S: 31,5 F: 30
- Totalt - S: 77 F: 70

82

Diagram med fyra kurvor. Medier som är viktigast som informationskälla åren 2000-2016.

Diagrammet återges:

- Internet: Mycket snabb ökning i betydelse från 2,9 år 2000 till 3,3 år 2008. Sedan fortsätter ökningen, om än i långsammare takt, till 3,7 år 2016.
- Tv: Mycket snabb ökning från 3,6 år 2000 till 3,9 år 2008. Sedan följer en långsammare ökning fram till över 3,9 år 2010. Efter 2010 sjunker tv:s betydelse till lite över 3,6 år 2012 för att efter 2014 sjunka ytterligare och hamna på 3,5 år 2016.
- Dagstidningar: Sjunker från 3,7 år 2000 till 3,6 år 2008, från 3,6 år 2010 till 3,4 år 2012 och från 3,4 år 2014 till 3,2 år 2016.
- Radio: Sjunker på ett liknande sätt som dagstidningarna från 3,5 år 200 till 3,45 år 2008, till 3,5 år 2010 till knappt 3,3 år 2012, till 3,3 år 2014 och till 3,1 år 2016.

83

Foto. Alexandra Pascalidou med det inramade priset och en blomsterbukett.

84

Foto. En kille och en tjej står och följer valet på en laptop.

Killen bär en svart jacka med många märken, tjejen (som är barhuvad) bär en gråblå jacka över en kort grå kjol och har en lång rutig scarf runt halsen.

Intill dem står flera tält under en egyptisk flagga. Längre bort skymtar stadsbebyggelse med flera höghus.

86

Schematisk modell med infogade teckningar.

En händelse (återgiven som en explosion och två soldater framför en stridsvagn) passerar genom följande fyra "filter" innan de når tidningsläsaren:

1. reporterns förväntningar, tolkning och urval
2. nyhetsbyråns förväntningar, tolkning och urval
3. tidningsredaktionens förväntningar, tolkning och urval
4. läsarens egna förväntningar, tolkning och urval

87

Foto. En smutsig och rufsig Mikael Lindnord klappar en lika rufsig och smutsig Arthur (som är en stor lurvig hund med gulbeige päls).

89

Foto. Stort demonstrationståg med varmt klädd deltagare i olika åldrar.

Många av deltagarna håller upp plakat och röd-vita polska flaggor.

90

Schematisk modell. Modellen som omfattar två förgreningar och tre nivåer återges:

- Nivå 1: "Objektivitet"
- Nivå 2 (Vänster gren): "Saklighet"
- Nivå 3 (Vänster gren): "Sanning" och "Relevans"
- Nivå 2 (Höger gren): "Opartiskhet"
- Nivå 3 (Höger gren): "Balans/Icke partiskhet" och "Neutral presentation"

96

Foto. Ett stort torg i skymningsljus. I förgrunden står en man högst upp på en betongsockel och viftar med den rumänska flaggan.

Längre bort skymtar stora folkskaror som samlas under dimmiga gatlyktor.

98

Foto. Kongressdeltagarna röstar genom att hålla upp gula lappar.

100

Demokratiniåer för transitländer i Centraleuropa.

Diagram med 10 kurvor där x-axeln anger tidsperioden 2007-2017 och y-axeln består av en skala från 4,0-1,5.

Diagrammet återges:

Fem av de så kallade transitländerna ligger i det övre delen av skalan med Estland överst (<2,0) och Polen och Slovakien underst (>2,5). (Slovakien ligger besynnerligt nog också överst i diagrammet tillsammans med Estland).

Två kurvor/länder i diagrammet är markerade med svart: Polen och Ungern.

Båda de sistnämnda kurvorna visar en sjunkande tendens:

Polen från 2014 då landet låg i mitten av diagrammets "övre klunga" vid 2,25 på skalan till klungans nederdel (under 2,5) år 2017.

Ungern redan från år 2008 då landet låg vid <2,2 (ovanför Polen) men sedan snabbt sjönk för att år 2017 ligga under 3,5 ("sämst i klassen")

Diagrammet omfattar även två gulfärgade kurvor/länder: Bulgarien och Rumänien.

Av dessa sjunker Bulgarien från 3,1 till >3,7 medan Rumänien sjunker från 3,3 till 3,6.

101

Foto. En stor folkskara står bakom ett kravallstaket i en nattlig stad.

En kvinna i förgrunden håller upp en skylt med texten "I will resist tyranny".

102

Foto. Örnevall möts av journalister och fotografer utanför rättssalen.

103

Foto. Parvin Ardalan arbetar vid sin laptop.

104

Målat porträtt. En enkelt klädd Mary Wollstonecraft med en uppslagen bok i ena handen möter betraktarens blick.

106

Foto. En ensam man som kommer in i en butik möts av två kvinnor iförda svarta fotsida dräkter och niqab (ansiktstäckande slöja som bara lämnar ögonen synliga).

110

Världskarta.

Fria stater.

- Nord- och Sydamerika: USA, Canada och Grönland, Belize, El Salvador, Costa Rica, Panama, Peru, Guyana, Surinam, Franska Guyana, Brasilien, Uruguay, Argentina och Chile
- Europa: Hela Väst- och Centraleuropa med Norden och de baltiska staterna, större delen av Sydeuropa med undantag för Bosnien Hercegovina, Serbien, Montenegro, Kosovo, Makedonien och Albanien. Dessutom ingår Bulgarien och Rumänien i de fria staterna i Europa.
- Mellanöstern med Nordafrika: Tunisien, Israel
- Västafrika: Senegal, Ghana, Benin
- Södra Afrika: Namibia, Botswana, Sydafrika

- Centralasien: Mongoliet
- Sydasien: Indien
- Östasien: Taiwan, Sydkorea och Japan
- Oceanien: Australien och Nya Zeeland

Delvis fria stater.

- Nord- och Sydamerika: Mexico, Dominikanska Republiken, Guatemala, Honduras, Nicaragua, Ecuador, Colombia, Bolivia och Paraguay
- Europa: Ukraina, Moldavien, Bosnien Hercegovina, Serbien, Montenegro, Kosovo, Makedonien och Albanien, Georgien och Armenien
- Mellanöstern med Nordafrika: Marocko, Kuwait
- Västafrika: Gambia, Guinea Bissau, Guinea, Sierra Leone, Liberia, Elfenbenskusten, Togo, Mali, Burkina Faso, Niger, Nigeria
- Östafrika: Somaliland, Kenya, Tanzania, Malawi, Moçambique, Zambia, Madagaskar
- Södra Afrika: Lesotho, Swaziland
- Centralasien: Kirgizistan
- Sydasien: Pakistan, Nepal, Bangladesh, Burma och Sri Lanka
- Östasien: Filippinerna
- Oceanien: Malaysia, Brunei, Indonesien och Papua Nya Guinea

Ofria stater.

- Nord- och Sydamerika: Cuba och Venezuela
- Europa: Ryssland och Vitryssland
- Mellanöstern med Nordafrika: Västsahara (ockuperat av Marocko), Algeriet, Libyen, Egypten, Turkiet, Tchad, Nordsudan, Sydsudan, Syrien, Jordanien, Irak, Saudiarabien, Jemen, Oman, Förenade Arabemiraten och Iran.
- Västafrika: Mauretanien
- Centralafrika: Alla länderna i området
- Östafrika: Eritrea, Somalia, Etiopien, Zimbabwe och Uganda.
- Europa med Kaukasus:
- Centralasien: Alla staterna i området utom Kirgizistan
- Sydasien: Hela Indokina förutom Burma
- Östasien: Kina (med Tibet) och Nordkorea

108

Foto. Fyra glada ungdomar - två tjejer och två killar - i de tidiga tonåren som alla är klädda i badkläder och bär badmössor och simglasögon sitter på rad på en bänk i en simhall.

109

Svart-vitt foto. En gymnastiksal med olika typer av traditionella gymnastikredskap. En skara flickor i 12- till 13-årsåldern sitter i två rader på golvet medan två av deras kamrater övar sig på att balansera på knä på en lång och smal bock.

110

Foto. Ansiktet på en man som har tejpat för sin mun, sina ögonbryn och sina öron, vänder sitt ansikte mot kameran och blundar.

112

Foto. Pansarfordon passerar förbi täta led av soldater under en parad.

112

Foto. Lokal som är fylld av långa rader av dataskärmar framför bekväma stolar med höga ryggstöd. Vid några av skärmarna sitter användare.

114

Målat porträtt av Edmund Burke.

115

Målat porträtt av Adam Smith.

116

Foto. Skulpturgrupp som föreställer Karl Marx och Friedrich Engels.

117

Svart-vitt foto. En vitskäggig man undersöker huvudet på en kvinna med hjälp av ett stort "hörlursliknande" instrument som han har spänt fast på hennes huvud.

119

Två modeller. Båda modellerna är utformade som diagram med en horisontell och en vertikal axel. Dess två axlar skär varandra så att de tillsammans bildar ett kors.

Modellen till vänster:

Den horisontella axeln betecknar "vänster" respektive "höger".

Den vertikala axeln betecknar (uppifrån och ned) "Grön/Alternativ/Libertär" (GAL) respektive "Traditionalistisk/Auktoritär/Nationalistisk" (TAN).

De fyra fälten mellan axlarna återges:

- Mellan "Vänster" och "Grön": Vänsterpartiet, Feministiskt alternativ, Miljöpartiet samt delar av Socialdemokraterna.
- Mellan "Grön" och "Höger": Centerpartiet, Liberalerna samt delar av Moderaterna.
- Mellan "Höger" och "Trad": Delar av Moderaterna, Kristdemokraterna samt större delen av Sverigedemokraterna.
- Mellan "Trad" och "Vänster": Delar av Socialdemokraterna.

Modellen till höger:

Den horisontella axeln betecknar "vänster" respektive "höger".

Den vertikala axeln betecknar (uppifrån och ned) "Industriell" respektive "Höger".

De fyra fälten mellan axlarna återges:

- Mellan "Vänster" och "Industriell": Socialdemokraterna.
- Mellan "Industriell" och "Höger": Liberalerna, Kristdemokraterna och Moderaterna.
- Mellan "Höger" och "Agrar": Centerpartiet.
- Mellan "Agrar" och "Vänster": Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

121

Cirkeldiagram. Största förändringarna 2015–2016 vad gäller politiska rättigheter och medborgerliga friheter

Nyckel:

(f) = fritt

(df) = delvis fritt

(i) = inte fritt

Länder som har försämrats:

- 15 Turkiet (df)
- 10 Sydsudan (i)
- 7 Libyen (i)
- 7 Nicaragua (df)
- 6 Kongo (Kinshasa) (i)
- 5 Tadzjikistan (i)
- 5 Venezuela (i)
- 4 Polen (f)
- 4 Zambia (df)

- 3 Etiopien (i)
- 3 Ungern (f)
- 3 Lesotho (df)
- 3 Moçambique (df)
- 3 Niger (df)
- 3 Jemen (i)

Länder som har förbättrats:

- +3 Somalia (i)
- +3 Centralafrikanska republiken (i)
- +3 Vitryssland (i)
- +3 Argentina (f)
- +4 Myanmar (df)
- +4 Burkina Faso (df)
- +5 Papua Nya Guinea (df)

122

Foto. Riksdagshuset. Byggnaden har en halvcirkelformad fasad med glasad överdel som vetter ut mot Stockholms ström.

126

Foto. Demonstrationståg där de varmt klädda deltagarna håller upp plakat med texter som: "Rör inte min assistans!", "Sverige har råd med assistans", "F-kassan gör om gör rätt".

126

Foto. Ledamöterna sitter i bänkrader som bildar kvartscirklar framför talarstolarna och podiet där talmännen sitter.

Ovanför sistnämnda podium hänger ett stort textilkonstverk som föreställer kala rundade kobbar i havsbandet.

I den ena av de två talarstolarna står Sveriges nuvarande statsminister Stefan Löfven.

128

Foto. Stefan Löfven och en annan person sitter med ryggarna vända mot kameran.

Framför sig har de ett podium där sex av konstitutionsutskottets medlemmar sitter på rad med ansiktena vända mot kameran.

130

Riksdagens budgetår. Kalender i form av en cirkel.

Följande datum och händelser är utmärkta i kalendern:

- 1/1 (Året inleds)
- 15/4 Sista dag för regeringen att lämna vårproposition till riksdagen
- 20/9 Sista dag för regeringen att presentera budgetproposition
- Slutet av november: Riksdagen beslutar om budgeten

130

Foto. Alliansledarna besöker en "frisörsalong" där ett dockhuvud med lång peruk är monterad på en stolsrygg.

134

Stapeldiagram som omfattar 18 staplar.

Diagrammet återges:

M:

mandat 84 (107)
procent 23,3 (30,1)

C:

mandat 22 (23)
procent 6,1 (6,6)

L:

mandat 19 (24)
procent 5,4 (7,1)

KD:

mandat 16 (19)
procent 4,6 (5,6)

S:

mandat 113 (112)
procent 31,0 (30,7)

V:

mandat 21 (19)
procent 5,7 (5,6)

MP:

mandat 25 (25)
procent 6,9 (7,3)

SD:

mandat 49 (20)

procent 12,9 (5,7)

Övr:

procent 4,1 (1,4)

135

Foto. De fyra politikerna står framför en affisch med rubriken "Bättre vägar och kollektivtrafik i hela landet"

136

Tre diagram i form av halvcirklar som är indelade i ett antal fält som representerar olika partier.

Bilden återges:

- Majoritetsregering/Koalitionsregering: Tre olika stora partier utgör tillsammans en majoritet.
- Minoritetsregering: Ett parti som utgör en minoritet styr.
- Majoritetsregering/Enpartiregering: Ett parti som ensamt utgör en majoritet styr.

140

Flygfoto av centrala Stockholm. Med arenan Globen som enda undantag ligger samtliga av de på bilden utmärkta byggnaderna i Gamla Stan eller angränsande delar av Norrmalm.

140

Foto. En renflock vallas över en väg medan två personbilar väntar. Rensköterna använder sig av snöskotrar.

143

Foto. Den nydöpte bär en lång vit så kallad dopklänning som hänger ned under honom. Kronprinsessan är vitklädd med vit hatt med flor medan kungen är iförd mörk uniform med ordensband, ordensstjärnor och medaljer.

147

Flödesschema. Förhållandet riksdagen – regeringen – statsförvaltningen.

Schemat återges:

1. Folket väljer riksdagen
2. Utifrån de politiska förhållandena i riksdagen (partiernas mandatställning, allianser m.m.) bildas en regering.
3. Regeringen styr statsförvaltningen.

4. Statsförvaltningen verkställer regeringens politik gentemot/för folket.

148

Karta. Sveriges läns och regionindelning med respektive läns/regions huvudstad.

I den följande framställningen återges (i tur och ordning) först länets namn, sedan dess bokstavsbeteckning (med versaler), därefter dess läge på kartan och sist dess läns- eller regionhuvudstad.

- Stockholms län AB. De östligaste delarna av Uppland och Södermanland. Länshuvudstad: Stockholm
- Uppsala län C. Västra och nordöstra Uppland. Länshuvudstad: Uppsala
- Södermanlands län D. Öster om Hjälmaran och söder om Mälaren. Länshuvudstad: Nyköping
- Region Östergötland E. Mellan Vättern och Östersjökusten. Regionhuvudstad: Linköping
- Region Jönköpings län F. Småland syd/sydost om Vättern. Regionhuvudstad: Jönköping
- Region Kronoborg G. Södra/centrala Småland. Regionhuvudstad: Växjö
- Kalmar län H. Östra Småland och hela Öland. Länshuvudstad: Kalmar
- Region Gotland I. Hela Gotland. Regionhuvudstad: Visby
- Blekinge län K. Blekinge. Länshuvudstad: Karlskrona
- Region Skåne M. Hela Skåne. Regionhuvudstad: Malmö
- Region Halland N. Hela Halland. Regionhuvudstad: Halmstad
- Västra Götalandsregionen O. Stort område väster, söder och öster om Väneran (fram till Vättern). Regionhuvudstad: Göteborg
- Värmlands län S. Hela Värmland (norr om Väneran). Länshuvudstad: Karlstad
- Region Örebro län T. Gränsar till Hjälmaran i öster och Vättern söderut. Regionhuvudstad: Örebro
- Västmanlands län U. Gränsar till Hjälmaran och västra Mälaren i söder och till Dalälven i norr. Länshuvudstad: Västerås
- Dalarnas län W. Hela Dalarna. Länshuvudstad: Falun
- Region Gävleborg X. Sydöstra Norrland (norr om Dalälven). Regionhuvudstad: Gävle
- Västernorrlands län Y. Östra Norrland. Länshuvudstad: Härnösand
- Region Jämtland Härjedalen Z. Västra Norrland med de sydligaste delarna av fjällvärlden. Regionhuvudstad: Östersund

- Västerbottens län AC. Norra Norrland från fjällvärlden i väster till norra Bottenhavet och södra Bottenviken i öster. Länshuvudstad:
- Norrbottens län BD. Hela nordligaste Norrland mellan fjällvärlden i väster och Torne älv och Bottenviken i öster. Länshuvudstad: Luleå

148

Foto. Henriette Bonde tittar till en häst som står bakom ett elstängsel.

Djurskyddsinspektören bär en t-shirt med texten "Länsstyrelsen" på ryggen.

148

Schematisk modell. Förvaltningsdomstolar.

Modellen - som har tre nivåer - återges (nerifrån och upp):

Förvaltningsrätter

Kammarrätter

Högsta förvaltningsdomstolen

149

Flödesschema. Så här överklagar man förvaltningsbeslut (Flödet har delats upp i två numrerade delar i bildbeskrivningen).

Schemat återges:

Flöde 1:

Kommunal nämnd eller statlig förvaltning

(pil till)

Förvaltningsrätten

(streckad pil till)

Kammarrätten

(streckad pil till)

Högsta förvaltningsdomstolen

Flöde 2:

Kommunal nämnd eller statlig förvaltning

(pil till)

Länsstyrelsen

(pil till)

Förvaltningsrätten

(streckad pil till)

Kammarrätten

(streckad pil till)

Högsta förvaltningsdomstolen

152

Foto. Delvis översvämmad vägsträcka.

I förgrunden vadar två män från räddningstjänsten med vatten upp till midjan för att undsätta en personbil som står ute i vattnet.

Lite längre bort (där vattnet inte är så djupt) står en brandbil, en bärgningsbil och (på en angränsande väg) en polispiket.

154

Datorframställd fotografilikhande bild där slussplanen har blivit ett jättelikt torg för fotgängare och cyklister. Vattnet under Slussen är bara synligt i två bassängliknande rektangulära öppningar.

156

Foto. Något slags karnevalståg drar fram genom gatorna i en stad.

I förgrunden går en grupp barn och ungdomar som alla spelar viol under en stor banderoll med texten "Kulturskolan på gång!"

Längre bort skymtar en väldig ljusgrön "karnevalsdrake".

157

Flödesschema.

1. Väljarna väljer kommunfullmäktige.
2. Kommunfullmäktige utser i sin tur de personer som skall verka i följande kommunala organ:
 - Kommunstyrelse
 - Barn- och utbildningsnämnd
 - Teknisk nämnd
 - Kultur- och fritidsnämnd
 - Socialnämnd
 - Bygg- och miljönämnd
 - Valnämnd

158

Flödesschema.

1. En ledamot i kommunfullmäktige lämnar en motion om att kommunen borde köpa in en bokbuss. Motionen remitteras till ...
2. ... kommunstyrelsen som omgående i sin tur remitterar motionen vidare till ...
3. ... kultur- och fritidsnämnden för yttrande. Nämnden föreslår inköp av bokbuss och skickar skrivelsen till ...
4. ... kommunstyrelsen som tar ställning för förslaget och föreslår varifrån pengarna ska tas i nästa budget. Förslaget skickas så till ...
5. ... kommunfullmäktige som fattar beslut att inköpa en bokbuss till kommunen. Beslutet meddelas så kultur- och fritidsnämnden som får ansvar för bokbussen.

159

Satirteckning. En kvinna står med händerna på höfterna mitt emot en lång kostymklädd man som reser sig bakom sitt skrivbord och lutar sig fram mot henne.

Kvinnan: "Ska jag ensam sköta nittioåtta gamlingar?"

Mannen (med ett varggrin): "Kvinnor kan!"

161

Två cirkeldiagram. Kommunernas intäkter och kostnader 2016.

Intäkter 664 miljarder kr

- Skatteintäkter 65,2 %
- Övriga intäkter 3,7 %
- Hyror och arrenden 2,9 %
- Försäljning av verksamhet 0,8 %
- Taxor och avgifter 5,2 %
- Specialdestinerat statsbidrag 8,7 %
- Generella statsbidrag 13,4 %

Kostnader 640 miljarder kr

- Övrigt 19,0 %
- Förskola och skolbarnsomsorg 14,2 %
- Grundskola 16,9 %
- Gymnasieskola 6,4 %
- Övrig utbildning 3,7 %
- Äldreomsorg 18,4 %
- Funktionshindrade 11,0 %
- Ekonomiskt bistånd 2,1 %

- Individ- och familjeomsorg 4,6 %
- Affärsverksamhet 3,8 %

166

Svart-vitt foto. En liten grupp vuxna och barn står på en gata och betraktar de ännu rykande ruinerna som omger dem.

En liten flicka håller sin nalle i famnen.

168

Europakarta. Samtliga medlemsstater i EU.

Tidpunkten för de olika medlemsländernas inträde i unionen är utmärkt på kartan som återges:

- 1951*: Frankrike, Västtyskland, Belgien, Luxemburg, Nederländerna och Italien (*Tyskland enas först 1990)
- 1973: Irland, Storbritannien och Danmark
- 1981: Grekland
- 1986: Portugal och Spanien
- 1995: Sverige, Finland och Österrike
- 2004: Estland, Lettland, Litauen, Polen, Tjeckien, Slovakien, Slovenien, Ungern och Cypern (södra delen av ön).
- 2007: Rumänien och Bulgarien
- 2013: Kroatien
- Kandidatländer: Serbien, Montenegro, Albanien, Makedonien och Turkiet
- Förhandlar om utträde: Storbritannien

169

EU:s institutioner.

Tre av institutionerna ingår i ett flödesschema i form av ett kretslopp.

Bilden återges:

- Europeiska centralbanken (ECB): Bestämmer om penningpolitiken i EU:s valutaunion.
- Ekonomiska och sociala kommittén: Ger råd
- Regionkommittén: Ger råd
- Revisionsrätten: Granskar räkenskaper
- Domstolen: Tolkar. Avgör tvister
- Europeiska rådet: Drar upp riktlinjer

Kretsloppet återges:

Kommissionen som lägger fram förslag, verkställer och övervakar

(pil till)

Parlamentet som lämnar yttranden och beslutar

(pil till)

Ministerrådet som beslutar

(pil till)

Kommissionen som lägger fram förslag, verkställer och övervakar

(o.s.v.)

173

Foto. Europaparlamentet sitter i bänkrader som är organiserade i sju sektioner.

Dessa sektioner bildar tillsammans en "trekvartscirkel" kring en central talarstol som står framför ett podium.

Ovanför/bakom podiet sitter en EU-flagga.

176

Foto. En kille sitter på huk medan han skriver ut en meny med krita på en svart tavla.

178

Stapeldiagram med liggande staplar och en skala från 0 till 18. (Sifferuppgifterna nedan är ungefärliga).

Ungern: 18

Sverige: >16

Norge: 6

Finland: <6

Tyskland: <6

Schweiz: <5

Liechtenstein: 4

Belgien: <4

Danmark: <4

Bulgarien: <3

Nederländerna: <3

Italien: >1

Island: <1

Storbritannien: <0,5

Polen: 0,2

Estland: 0,1

Lettland: >0

Tjeckien: >0

Slovenien: >0

Litauen: >0

Kroatien: 0

178

Foto. En stor skara människor i olika åldrar står eller sitter på gräset invid en låg vit mur krönt med utrullad rakbladstråd.

179

Blått plastkort som upptill pryds av texten "European Health Insurance Card" och den svenska nationsbeteckningen (SE) i mitten av EU:s symbol.

Nedanför står diverse personuppgifter om kortinnehavaren (namn, adress m.m.).

181

Foto. "Modernistisk" skyskrapa med "uppbruten" fasad som tornar upp sig över den kringliggande stadsbebyggelsen.

183

Stapelldiagram. Procent av BNP (alla angivna sifferuppgifter är ungefärliga).

- Grekland: 178
- Italien: 132
- Portugal: 126
- Belgien: 102
- Spanien: 98
- Cypern: 97
- Frankrike: 97
- Euro19: 86
- EU28: 81
- Österrike: 79
- Slovenien: 73
- Irland: 69

- Tyskland: 64
- Finland: 61
- Slovakien: >50
- Malta: 50
- Lettland: 40
- Litauen: <40
- Luxemburg: 22
- Estland: 9

185

Foto. Demonstration i centrala London.

En man i förgrunden håller upp en lila skylt med texten: "We want our country back. Vote to Leave.

EU Referendum Thursday June 23d" följt av partiet UKIP:s partisymbol.

I bakgrunden skymtar klocktornet "Big Ben".

185

Diagram med två kurvor som anger positiv inställningen till EU i procent för Storbritannien respektive fem andra EU-länder under tidsperioden 2007 till 2017.

Diagrammet återges:

- EU 5-länders median: EU:s popularitet sjunker i början av perioden från nästan 80% (år 2007) till 60% år 2012. Sedan fortsätter populariteten att sjunka (om än långsammare) till mindre än 55% år 2014. Mellan 2014 och 2015 ökar den positiva inställningen till ca 63% för att sedan sjunka till 50% år 2016.
- Storbritannien: EU:s popularitet sjunker från ca 52% år 2007 till 43% år 2013. Mellan 2013 och 2014 stiger sedan EU:s popularitet till över 50%. Efter 2015 sjunker populariteten ned till ca 43%.

188

Foto. Den brittiska drottningen i samspråk med förenade arabemiratens president.

Drottningen är barhuvad och iförd lång vit klänning, vita handskar och blått ordensband. Över skuldrorna bär hon en lång och tung guldkedja.

Presidenten är klädd i vit fotsid dräkt med mycket breda ärmor och vit huvudduk som hålls på plats med ett svart band kring hjässan.

Bakom dem skymtar en brant tygklädd trappa.

Drottningen och presidenten ser ut att trivas i varandras sällskap.

191

Foto. Viktor Orbán håller ett tal bredvid en flagga prydd med trianglar i den ungerska flaggans färger (rött, vitt och grönt).

Bakom honom står en skara män och kvinnor klädda i ungerska folkdräkter.

192

Foto. De två presidenterna sitter sida vid sida och lutar sig fram mot varandra under ett förtroligt samtal.

Bakom dem hänger de två ländernas flaggor.

193

Foto. Två fotbollsspelare utkämpar en tuff närkamp om bollen. Den ene av dem är klädd i vitt. Den andre i mörkblått och rött.

194

Foto. En slags "scen" som är omgiven av sidoväggar och tak öppnar sig ut mot ett stort antal kvartscirkelformade rader av säten.

Längst in är scenen dekorerad med en stor partisymbol mellan rader av röda fanor framför ett mindre antal säten som är avgränsade från de övriga sittplatserna.

Hela anläggningen är förlagd inomhus i en jättelik sal vars blåaktiga väggar skymtar i bildens utkanter.

197

Schematisk bild och flödesdiagram. Bilden omfattar två delar (som är numrerade i bildbeskrivningen).

1. Parlamentarism.

Statschefen är inte politiskt ansvarig.

Folket i delstaten väljer parlamentet som i sin tur utser regeringen.

2. Presidentstyre.

Folket väljer dels en folkrepresentation, dels en statschef. Statschefen utser i sin tur regeringen.

197

Flödesschema. Schemat är uppdelat i två flöden i bildbeskrivningen.

Dessa återges:

(Flöde 1):

1. Folket väljer Kongressen (Representanthuset och Senaten)
2. Kongressen godkänner Högsta Domstolen

(Flöde 2):

1. Folket väljer Elektor
2. Elektorerna utser Presidenten.
3. Presidenten utser i sin tur Högsta Domstolens medlemmar och Regeringen.

198

Två foton av de två politiska motståndarna i talarstolen.

Till vänster. Narendra Modi är en vitskäggit man med glasögon.

Han är iförd en slags sandfärgad rock som är knäppt upp till halsen.

Framsidan på talarstolen där han står pryds av två bilder: En spänd pilbåge ovanför en stiliserad lotusblomma (den senare är partiets symbol).

Till höger: Rahul Gandhi är betydligt yngre än sin politiske motståndare. Han har kort ansatt skägg och är klädd i vit skjorta utan slips.

Talarstolen han står i pryds av en indisk flagga där det centrala hjulet har bytts ut mot en uppsträckt hand.

202

Foto. President Erdogan vinkar åt en publik som viftar med turkiska flaggor.

Bredvid presidenten står en kvinna som bär slöja.

202

Två schematiska teckningar där små människofigurer med olika färg representerar väljare med olika partisympatier.

Proportionella val:

Valkretsen omfattar väljare som röstar på fyra olika partier. Ett av partierna har fler anhängare än något av de andra (markerade med gult).

De ledamöter som väljs i valkretsen fördelar sig på följande sätt (de angivna "partifärgerna" är de som används i modellen):

- 40% gula
- 30% gröna
- 20% blå
- 10% röda

Majoritetsval i enmansvalkrets:

Valkretsen har liknande sammansättning av partisympatier som i det föregående exemplet.

En ledamot som har uppnått >50% av rösterna får representera hela valkretsen.

203

Tidskriftsomslag för Time Magazine. Under ett foto där Monica Lewinsky och USA:s dåvarande president Bill Clinton står bredvid varandra står det:

"Monica and Bill. The sordid tale that imperils the President".

206

Foto. Högt vitt flervåningshus med kolonnprydd fasad.

En hög järngrind i förgrunden bär en skylt i form av det svenska riksvapnet omgivet av texten: "Högsta domstolen".

209

Schematisk modell över domstolsväsendet. Modellerna återges nerifrån och upp (numreringen är tillagd i bildbeskrivningen):

1. Allmänna domstolar

- Tingsrätter
- Hovrätter
- Högsta domstolen

2. Förvaltningsdomstolar

- Förvaltningsrätter
- Kammarrätter
- Högsta förvaltningsdomstolen

210

Från brott till straff

Flödesschema.

Schemat återges:

Ett brott blir känt av polisen - vilket kan leda till ett av följande två alternativ:

- Böter (ordningsbot) skrivs ut direkt
- En förundersökning görs - i det senare fallet blir en person misstänkt

Är den misstänkte under 15 år tar socialnämnden över - om den misstänkte däremot är över 15 år prövar en åklagare om vederbörande ska åtalas.

Åklagaren har i sistnämnda fall följande tre alternativ:

- Det blir inget åtal (åtalsunderlåtelse)
- Böter (strafföreläggande skrivs ut)
- Åtal väcks

Om åtal väcks tar domstolen ställning till skuldfrågan och bestämmer någon av följande påföljder (om den nu inte istället frikänner):

Böter

Villkorlig dom

Villkorlig dom med samhällstjänst utan övervakning (Frivård)

Skyddstillsyn - som kan utformas på följande fyra sätt (som alla utgör former av frivård):

- Den dömden ställs under övervakning
- Samhällstjänst med övervakning
- Kontraktsvård
- Intensivövervakning med elektronisk kontroll

Fängelse - som kan innebära något av följande tre alternativ:

- Kontraktsvård (frivård).
- Intensivövervakning med elektronisk kontroll (frivård)
- Den dömden sätts i fängelse

Andra påföljder från domstolen:

- Annat, t.ex. slutna ungdomsvård
- Påföljdseftergift
- Frikännande

210

Foto. Låst ståddörr med gallerförsatt pansarglas. En skylt på dörren bär texten "A-Avdelning".

211

Cirkeldiagram.

- Stöldbrott 32% (58%)
- Brott mot person 19% (12%)
- Bedrägeribrott 14% (4%)
- Skadegörelsebrott 12% (10%)
- Narkotikabrott 7% (3%)
- Trafikbrott 6% (6%)
- Övriga brott 10% (7%)

213

Brottstrappan

Schematisk modell utformad som en trappa där varje trappsteg representerar ett eller flera år mellan åldrarna 10 och 18 år.

Modellen återges

10-12 år: Anpassningssvårigheter

12-13 år: Skolk och mobbning

13-14 år: Snatterier och gängbildning

14-15 år: Skadegörelse

15-18 år: Stöldbrott

18 år: Våldsbrott - Yrkeskriminalitet, fängelser, slutna anstalter och institutioner

213

Foto. En kvinnlig yogalärare står framför en stor bild av en lotusblomma medan hon visar en rörelse med uppsträckta armar och hopsatta handflator.

Tre manliga interner försöker följa hennes instruktioner.

215

Omslaget till en skrift från unizon med rubriken: "Den man älskar aktar man. För ett jämställt samhälle fritt från våld"

217

Foto. Några poliser på en gångbro. Tre av dem bär kravallhjälm med plexiglasvisir och (i ett fall) en genomskinlig sköld.

En fjärde polis håller en schäferhund i koppel.

219

Foto. Dörren till en rättsal. Poliser undersöker besökare med metalldetektor.

222

Foto. En kille och en tjej hänger upp ett stort rött hjärta på en vägg.

224

Foto. En tjej och två killar kopplar av i en bekväm hörnsoffa. Tjejen håller en jordglob i händerna medan en av killarna tittar i sin mobiltelefon.

230

Gruppfoto. En glad familj som omfattar fem pojkar, två kvinnor, två män och en hund.

230

Tre genomskinliga iskuber som innehåller var sin infrusen spermie.

233

Foto. En stor kyrkogård som, så när som på de många ljuslyktorna vid gravarna, ligger försänkt i senhöstmörker.

236

Foto. Hugade spekulanter fyndar på en loppmarknad som hålls på ett kullerstensbelagt torg.

I förgrunden kollar en kille och en tjej igenom ett antal tavlor.

240

Svart-vitt foto. Framför en mycket liten omålad envåningsstuga med gräsbevuxet sadeltak står en man med spade över axeln och tittar rakt mot kameran.

Han är iförd bredbrättad hatt, kort väst över en randig tröja och långbyxor nedstuckna i höga stövlar.

Bortom honom står en kvinna och håller i en stor skålformad korg. Hon bär vit sjalett, svart väst och vit blus över en lång fotsid klänning.

På ett litet "räcke" framför stuga sitter en pojke med skärmmössa. En tonårsflicka klädd i långt ljust förkläde lutar sig mot samma räcke.

Området bakom stugan är stängslat med gårdsgårdar (ett slags staket byggda av trästörar).

I bakgrunden skimtar ett skogsbyn med lågvuxna björkar och barrträd.

240

Foto. Hyllor fyllda med staplar av jeans i olika utföranden och färger.

243

Svart-vitt foto. En kvinna står och arbetar i ett trångt, "belamrat" och mörkt kök där taket är fullt av linor med torkande tvätt.

Hon har sällskap av två barn: en flicka klädd i pyjamas och ett yngre barn i badrock som står på en pall.

245

Foto. En familj som omfattar tre generationer: äldre, medelålders vuxna och barn, är samlade i en stor trädgård där flera bruna hönor går och pickar.

I förgrunden sitter en flicka och en kvinna på marken och mumsar på äpplen. Runt omkring dem ligger fler äpplen på marken.

I bakgrunden skimtar ett vitmålat tvåvåningshus. Längre bort tornar låga skogklädda berg upp sig.

247

Foto. Flera av de inneboende äter middag tillsammans.

247

Diagram. Utgifter för respektive inkomster från medborgare i åldrarna 0-100 år.

- 0 till 20 år: I åldrarna 0 till 15 år har samhället endast höga omkostnader för medborgaren i form av daghem m.m., barnbidrag och grundskola. I åldrarna 15 till 20 år är omkostnaderna i form av gymnasiestudier fortfarande höga, men medborgarna börjar nu även bidra med låga beskattningsbara inkomster (sommrarbete m.m.)
- 20 till 65 år: Samhället har visserligen omkostnader för medborgarna i form av högskolestudier, sjukvård, sjukpenning, försvar, rättsväsende m.m. - men inkomsterna i form av direkta och indirekta skatter och sociala avgifter överskrider i dessa åldrar med stor marginal utgifterna.
- 65 till 100 år: För dessa åldersgrupper stiger samhällets kostnader i form av grundpension, tilläggspension och sjukvård så att de nu till och med överskrider omkostnaderna för åldersgruppen 0 till 15 år. Detta utjämnas emellertid på inkomstsidan eftersom denna grupp fortfarande (om än i betydligt mindre omfattning än tidigare) ger inkomster i form av direkta och indirekta skatter och (i mindre utsträckning) sociala avgifter.

248

Foto. Emma rättar till en matta i sitt kök samtidigt som hon bär lille Jacob under ena armen.

251

Diagram. De olika skatternas "brytpunkter" och andel av den totala årsinkomsten (100 %).

- Grundavdrag: Upp till 19300 kr - Ingen skatt (2018).
- Kommunal skatt: Upp till första brytpunkten 468700 kr - Ca 30 % av den totala inkomsten (2018).
- Statlig skatt: Upp till andra brytpunkten 675700 kr - 20 % till av den totala inkomsten (2018).
- Statlig skatt: Över den andra brytpunkten - + 5 % ytterligare av den totala årsinkomsten.

252

Foto. Vittras logga (en blomma intill företagets namn) på en husvägg.

Ett barn med ryggsäck skyndar uppför en trappa alldeles intill.

252

Foto. Neonskylt med företagets och sjukhusets namn framför/ovanför entrén.

254

Foto. Tre äldre personer sitter på utrullade liggunderlag och solar på en snöklädd fjällsluttning.

Runt dem ligger ryggsäckar, skidstavar och termosar.

Bakom sig har de spänt upp ett stort och tunt tygstycke som vindskydd.

255

Pyramid vars nedre två-tredjedelar är indelade i följande tre fält:

- Inkomstpension (den största delen av pyramiden)
- Premiepension (den minsta delen)
- Tjänstepension (näst minsta delen)
- Pyramidens återstod/topp (Många toppar med en privat pensionsförsäkring)

258

Foto. Två tjejer iförda långa vita rockar arbetar i ett laboratorium fyllt med sladdar och cylindermåttade metallbehållare av varierande storlek och form.

261

Modell i form av en matris med fyra celler/fält där infogade pilar anger riktningen hos olika aspekter av strukturomvandlingen.

Följande kan utläsa ur matrisen:

Fartyg, bilar, kullager, enklare kontorsmaskiner:

- Arbetskraftskrävande produktion
- Kapitalkrävande produktion
- Mindre kunskapskrävande produktion och enkel produktionsteknologi
- Högteknologi och kunskapskrävande produktion

Stål, massa, papper, baskemikalier:

- Kapitalkrävande produktion
- Mindre kunskapskrävande produktion och enkel produktionsteknologi

Skor, kläder, trävaror, hushålls- och metallvaror:

- Mindre kunskapskrävande produktion och enkel produktionsteknologi
- Arbetskraftskrävande produktion

Tjänster, läkemedel, datorer, telesystem:

- Arbetskraftskrävande produktion
- Högteknologi och kunskapskrävande produktion

Pilarna som är infogade i matrisen anger en allmän utveckling inom alla de ovan nämnda fyra industrigrenarna mot högteknologi och kunskapskrävande produktion.

261

Diagram med tre kurvor. Andelen förvärvsarbetande i Sverige efter näringsgren 1870 till 2010 (angivet i procent).

- Jordbruk: Andelen sjunker under hela den aktuella tidsperioden - Från nästan 75 % år 1870 till ca 35 % år 1930 för att nu på 2000-talet ligga på ett par enstaka procent.
- Industri: Andelen sysselsatta stiger först från ca 12 % år 1870 till ca 37 % kring 1950. Efter 1970 börjar industrins andel sjunka för att år 2010 ligga kring 14 %.
- Tjänster: Andel sysselsatta ligger strax under 25 % fram till 1910 då den börjar stiga för att 1970 nå upp till 50 %. Andelen fortsätter sedan att öka under två följande decennier och når upp till strax under 75 % år 1990. Ökningen blir sedan långsammare så att den år 2010 ligger på 75 %.

261

Foto. En man som arbetar åt ett vaktbolag står bredvid sin tjänstebil.

262

Foto. Minibuss där fram och bakändan ser likadana ut. (Till formen påminner den om en kraftigt avkortad spårvagn).

263

Svart-vitt foto. En stor folkmassa med "finklädna" män och kvinnor står och sitter mellan de glesa trädstammarna i Liljansskogen (skogs/parkområde som gränsar till norra delen av Stockholms innerstad).

266

Satirteckning. En chef som sitter uppe på ett podium vänder sig ned till en talrik publik av anställda.

Chefen: "Vi i ledningsgruppen planerar vissa omplaceringar ..."

En av åhörarna: "Oroa dig inte, du klär säkert i blåställ!"

267

Foto. En man och en kvinna demonstrerar utanför en stadsport.

De håller i röda flaggor och skyltar med texter som: "Arbetslös. Nej tack!", "Inhyrd, företagets kanonmat" och "Fast personal är inte till salu".

276

Skylt med texten:

OMX Stockholm 30 Index

1575.78 sek

-32.47 (-2.02%)

Mon. 29 Jun 2015 10:36:10 GMT

278

Foto. Ett snabbtåg passerar genom ett landskap dominerat av barrskogsklädda höjder med inslag av gröna fält och gles bebyggelse.

279

Diagram med en kurva: Produktionsmöjlighetskurvan.

Diagrammets x-axel betecknar "smör" medan y-axeln betecknar "bilar".

De tre punkterna B, D och C är placerade på/längs en kurva som har formen av en kvartscirkel.

Diagrammet omfattar även de två punkterna A och X som inte är placerade på längs kurvan.

Diagrammet med samtliga punkter återges:

- A: Punkten är placerad innanför kurvan och på lika stort avstånd till båda axlarna - Produktionen av bilar och smör är lika stor (eller liten).
- B: Punkten är placerad nästan högst upp på kurvan. Produktionen av bilar blir mycket stor medan den av smör blir mycket liten.
- C: Punkten är placerad nästan längst ned på kurvan - Produktionen av smör blir mycket stor medan den av bilar blir desto mindre.
- D: Punkten är placerad på kurvans övre hälft, men inte långt från dess mitt - Produktionen av bilar blir större än den av smör men även smörproduktionen blir stor.
- X: Punkten är placerad långt utanför kurvan - Produktionen av smör blir maximal samtidigt som bilproduktionen blir mycket hög.

281

Livsmedelsaffär där rader med likadana glasburkar står uppradade i skyltfönstret under ett fotoporträtt av Karl Marx och det i bildtexten omnämnda mottot.

En lång kö med kunder ringlar sig fram längs trottoaren utanför affären.

283

Det ekonomiska kretsloppet i en sluten ekonomi, där utlandet inte finns med

Flödesschema som omfattar hushållen, den offentliga sektorn, företagen samt kreditinstituten.

Schemat återges på följande sätt:

- Den offentliga sektorn förser hushållen löneutbetalningar och transfereringar och företagen med subventioner och drar in pengar från såväl hushållen som företagen i form av skatter.
- Företagen betalar ut löner till hushållen och får betalt av hushållen för varor och tjänster.
- Kreditinstituten förser hushållen och företagen med pengar i form av räntor och lån och drar in pengar från dem i form av räntor och sparande.

284

Affärsvärldens generalindex. Kurvdiagram som omfattar perioden 1982 till 2018.

Kurvan visar en stigande trend under hela den aktuella perioden (från <10 år 1982 till >550 år 2016).

Kurvan utmärks av fyra markerade "pikar" för åren 2000 (<400), 2008 (ca 4010), 2015 (<550) samt 2018 (>550). De två första av dess pikar följs av branta "dippar" till ca 130 (år 2002) och ca 170 (år 2009).

285

Schematisk modell. Olika aktörers förhållande till varu- och tjänstemarknaden.

Modellen återges:

- Hushållen efterfrågar varor och tjänster
- Den offentliga sektorn efterfrågar likaledes varor och tjänster
- Företagen både utbjuder och efterfrågar varor och tjänster
- Kreditinstituten tillhandahåller krediter

286

Efterfrågad mängd jordgubbar vid olika pris.

Diagram där x-axeln anger Mängd (M) (1000-tal liter) och y-axeln Pris (P) (kr/liter)

En diagonal kurva (E) visar hur efterfrågan sjunker med stigande pris.

Således ligger efterfrågan på 3000 liter när priset är 10 kr/litern medan den sjunker till 1000 liter när priset istället ligger på 30 kr/litern.

286

Utbjuden mängd jordgubbar vid olika pris.

Samma diagram som i den föregående bilden (sidan 255), men, med den skillnaden att kurvan nu istället för efterfrågan visar utbud (U).

Den likaledes diagonala utbudskurvan anger hur utbudet/mängden ökar med stigande pris.

Således är utbudet lågt (1000 liter jordgubbar) när jordgubbarna kostar 10 kr litern, men stiger med ökande pris så att det "landar" på 3000 liter när jordgubbarna kostar 30 kr litern.

287

Samma diagram över jordgubbspriser som redan återgivits.

Här omfattar emellertid diagrammet kurvorna för såväl efterfrågan som utbud.

Den punkt där de två diagonala kurvorna korsar varandra så att de bildar ett kryss utgör jämviktspriset (20 kr/litern vid mängden 2000 liter)

288

Samma diagram som i det föregående exemplet - men med den skillnaden att jämviktsläget/jämviktspriset mellan efterfrågekurvan (E1) och utbudskurvan (U) förskjuts från koordinaterna P1/M1 genom att en ny efterfrågekurva (E2) (som innebär förändring/ökning av efterfrågan) läggs till i diagrammet.

Detta nya högre jämviktspris (E2) betecknas med koordinaterna P2/M2

288

Samma typ av diagram som i det föregående exemplet. Här läggs emellertid en "ny" utbudskurva (U2) - som betecknar ökad produktion/mängd - till diagrammet. Detta leder till att jämviktspriset sänks.

289

Reklambild i form av ett manipulerat foto.

I förgrunden dyker en ung svart man som bara är iförd ett par jeans ned i en stor swimmingpool inför ögonen på några chockerade vita kvinnor.

Bakgrunden utgörs av stora vitmålade flervåningshus med balkonger som löper längs hela sidorna.

I bildens övre högra hörn står det: "Sun City, 1975".

290

Cirkeldiagram.

- Coop 19,0 %
- Axfood 16,4 %
- Bergendahls 7,7 %
- Lidl 3,9 %
- Netto 2,2 %
- Ica 50,8 %

291

Diagram där x-axeln anger tidsperioden 1950 till 2020 och y-axeln fasta priser (2015).

Diagrammet visar en i stort sett ostörd stigande trend från 100000 år 1950 till ca 470000 år 2020. Endast ett par mindre "hack" i slutet av 90-talet och i slutet av 2000-talets första decennium avviker från trenden.

292

Foto. I förgrunden hänger en kvinna upp tvätt framför ett hus som mest liknar en ruin.

Den närmaste bebyggelsen utgörs av mer eller mindre fallfärdiga flervåningshus.

Bakgrunden domineras däremot helt av väldiga moderna skyskrapor som tornar upp sig så att de skymmer himlen.

294

Utuds- och efterfrågediagram. Enligt diagrammet uppstår bostadsbristen därför att hyreskostnaderna hålls nere genom hyresregleringen. Detta får till följd att efterfrågan på bostäder är (och förblir) större än tillgången.

Priset/hyran som betalas ligger under det i diagrammet angivna jämviktspriset.

298

Foto. En lärare sitter på golvet med ryggen mot kameran och håller en uppslagen bok i händerna. Fyra barn i de yngre årgångarna sitter framför honom på en bänk. Tre av barnen räcker upp handen.

301

Foto. En fabriks hall där bilar vilar på ett slags höga "lådor".

I förgrunden står en kvinna och arbetar med montering av en bil.

302

Konjunkturcykel med uppåtgående trend

Diagram som visar produktion över tid.

Att stadigt stigande produktion utgör trenden återges med en diagonal linje.

Hög- och lågkonjunkturer återges i sin tur med en kurva som slingrar sig upp och ned kring trenden så att den än befinner sig ovanför den (högkonjunktur), än under den (lågkonjunktur).

303

Kurvdiagram med en kurva. Årlig procentuell förändring av BNP 1920–2017 på en skala från -10 till 15.

Kurvan har ett ytterst "taggigt" utseende med ständiga tvära övergångar mellan "pikar" och "dalar".

De djupaste dalarna/recessionerna inträffar i 20-talets början (-8), 30-talets första hälft (-3) 1940 (-9) och 2009 (-5).

De högsta pikarna inträffar under första hälften av 20-talet (11) och andra hälften av 1940-talet (12)

Fram till och med 1970-talet fluktuerar kurvan för det mesta mellan 2 och 7.

Från 80-talet och fram till 2015 fluktuerar den däremot (ungefär) mellan 0 och 4.

304

Foto. En ung man ropar något och håller upp en liten skylt med texten: "Inflación".

I förgrunden står två poliser som båda bär hjälmar med plexiglasvisir.

305

Kurvdiagram. Inflationen i Sverige 1980-2018 (angivet i procent på en skala från -2,5 till 15,0).

Enligt diagrammet sjunker inflationen under 1980-talet från 15 % år 1980 till 3,5 % år 1987.

Därefter stiger den på nytt för att år 1991 tangera 12,5 %.

Under resten av 90-talet inträder en sjunkande trend vilket leder till att inflationen vid decenniet slut ligger på (ungefär) -1.

Kring millennieskiftet och det följande decenniet fluktuerar inflationen mellan (som högst) 5,0 % och (som lägst) ca -2 %.

Efter 2012 stabiliseras dock inflationen kring 0-strecket.

Efter 2015 stiger inflationen och når <2,5 år 2018.

306

Utbuds- och prisdiagram med två utbudskurvor U1 och U2. Enligt diagrammet sjunker priset på pengar (penningvärdet) om penningmängden ökar (det trycks mer pengar).

307

Kurvdiagram med "tvådelad" kurva. Arbetslösheten i Sverige 1960–2015. Arbetslösa i procent av arbetskraften. Arbetskraften utgörs av sysselsatta och arbetslösa.

Enligt diagrammet uppvisar arbetslösheten en långsamt stigande trend från mellan 1 och 2 % i början på 60-talet till 4 % i början på 80-talet.

Efter 1984 sjunker sedan arbetslösheten ned till 2 % vid decenniets slut för att efter 1990 stiga tvärbrant till 9,3 %.

Efter 1998 sjunker sedan arbetslösheten snabbt för att i början av 2000-talet ligga kring 4,5 %. Mot mitten av 2000-talet stiger arbetslösheten på nytt till 6 % för att sedan åter (enligt den "gamla" kurvan) sjunka till 4,5 % 2008.

Enligt den "nya" kurvan (som delvis överlappar den gamla) ligger emellertid arbetslösheten år 2005 strax under 8 % för att år 2008 ha sjunkit till något över 6 %.

Efter en ökning till nästan 9 % kring 2010 inträder sedan en stabilisering av arbetslösheten vid 8 %.

Efter 2014 sjunker arbetslösheten till 7 % för att sedan fluktuera mellan 7 och 7,5 % fram till 2017.

308

Schematisk bild i form av ett "träddiagram" som omfattar fem nivåer och två "huvudförgreningar" som i sin tur båda förgrenar sig flera gånger.

- (nivå 1): Befolkningen: 7403000 (+80000)
- (nivå 2): Ej i arbetskraften: 2023000 (-23000) (som förgrenar sig i):
- (nivå 3): Sjuka: 289000 (-18000), Heltidsstuderande: 522000 (+2000), Pensionärer: 946000 (-6000), Övriga: 266000 (-1000).
- (nivå 2): I arbetskraften 5380000 (+104000) (som förgrenar sig i):
- (nivå 3): Arbetslösa 358000 (-8000) och Sysselsatta 5022000 (+112000) (där den senare förgrenar sig i):
- (nivå 4): Frånvarande hela veckan 762000 (+19000) och I arbete 4260000 (+93000) (där den senare förgrenar sig i):
- (nivå 5): Frånvarande på grund av sjukdom 120000 (-4000), Frånvarande p. g. a. semester 418000 (+17000), Frånvarande på grund av föräldraledighet 123000 (+2000), Frånvarande på grund av övriga skäl 101000 (+3000)

310

Foto. Ett litet hus är byggt högt över marken uppe bland de smala trädstammarna i en vintrig tallskog. En lång slingrande trappa med räcke leder upp till huset vars stora fönster avger ett gult ljus i den omgivande vinterskymningen.

313

Flödesdiagram i form av följande kretslopp:

Riksbanken lånar ut pengar till banker och får i gengäld värdepapper som säkerhet av samma banker.

314

Kurvdiagram. Reporäntans utveckling 1994-2018 (angivet i procent på en skala från -2 till 10).

Från 1996 till den aktuella periodens slut uppvisar reporäntans utveckling en sjunkande trend (från 9 % år 1996 till -0,5 % år 2018).

Det största undantagen utgörs av åren 2008-2009 då reporäntan steg till nästan 5 % 2008 följt av en hastig nedgång till nästan 0 % år 2009.

Från och med 2015 ligger sedan reporäntan strax under 0 %.

314

Flödesdiagram. Flödet har i bildbeskrivningen delats upp i flera numrerade flöden då det omfattar ett antal förgreningar.

Diagrammet återges:

Flöde 1:

1. Högkonjunktur med risk för inflation
2. Riksbanken höjer reporäntan
3. Bankernas korta räntor stiger
4. Hushåll med rörliga lån, t.ex. bostadslån, får högre räntekostnader
5. Hushållen måste minska sin konsumtion (Inflationstrycket minskar)
6. Den ekonomiska tillväxten dämpas
7. Viljan att nyanställa minskar Arbetslösheten ökar. Löneökningen dämpas
8. Inflationstrycket minskar

Flöde 2:

1. Högkonjunktur med risk för inflation
2. Riksbanken höjer reporäntan
3. Bankernas korta räntor stiger
4. Det blir dyrare för företagen att låna pengar
5. Investeringsviljan hos företagen minskar (Inflationstrycket minskar)
6. Den ekonomiska tillväxten dämpas
7. Viljan att nyanställa minskar Arbetslösheten ökar. Löneökningen dämpas
8. Inflationstrycket minskar

315

Kurvdiagram. Reporäntans utveckling under perioden 2011 till 2021 på ett diagram där x-axeln anger tidsperioden 2011-2021 och y-axeln reporäntan på en skala från -4 till 6 (I diagrammet utgör åren 2018-2021 en prognos)

Av diagrammet framgår att räntan under året 2011 stiger från $>1\%$ till $>2\%$. Från och med 2012 inleds en period med ständigt sjunkande reporänta som fortsätter till efter 2016 då räntan planar ut vid ca minus $0,5\%$. Den ligger sedan kvar på denna nivå fram till början av år 2018.

I början av det sistnämnda året övergår diagrammet i prognosen (räntebanan) där olika nyanser av blått anger grad av sannolikhet (ju mörkare blått, desto lägre sannolikhet).

Prognosen omfattar ett stort antal alternativa utvecklingar.

Dessa alternativ för år 2021 utfaller:

- Minst troliga: Räntan ligger antingen i spannet mellan -2 % och -3 % eller i spannet mellan 3,5 % och >4 %.
- Inte så troliga: Räntan ligger antingen i spannet mellan -2 % och -0,5 % eller kring 3 %.
- Troliga: Räntan ligger i spannet mellan -0,5 % och >2 % med en median vid 1 %.

317

Stapeldiagram i form av en stegvis nedklippt 100-kronorssedel (med profilen av en man med blont bockskägg och mustascher som bär hög vit spetskrage).

Diagrammet återges:

- Före oktober 1976 - 100:00 (värde)
- Oktober 1976 - devalvering med 3 % till 97:00 (av det föregående värdet)
- April 1977 - 6 % till 91:18
- Augusti 1977 - 10 % till 87:06
- September 1981 - 10 % till 74:86
- Oktober 1982 - 16 % till 62:04

317

Devalveringens onda cirkel

Flödesschema i form av ett kretslopp.

Kretsloppet återges:

1. Landet devalverar
2. Importen blir dyrare
3. Inflation
4. Exporten minskar
5. Landet devalverar (igen)

318

Två foton.

Till vänster: Kor och får går och betar på en grön äng som sluttar ned mot en stor insjö omgiven av skogklädda höjder.

Till höger: Människor som flockas kring uteserveringar i innerstadsmiljö.

320

Valaffisch i form av ett foto. En ung man klädd i kostym och slips sitter i en öppen sportbil med en dalmatinerhund bredvid sig.

Texten lyder: "Jag röstar på socialdemokraterna för jag vill ha ordning på Sveriges ekonomi!"

321

Foto. Bengt Dennis talar med en mikrofon framför sig.

322

Kurvdiagram. Den offentliga sektorns finansiella sparande, procent av BNP på en skala från -16 till 6.

Diagrammet återges:

Från 1980 till 1990 steg statens inkomster från -5 % till 4 %.

Därefter faller inkomsterna brant till -11 % år 1993.

Under resten av 1900-talet inträder en stark återhämtning som kulminerar år 2000 med nästan 4 %. Efter fluktuationer mellan 4 % och >-2 % under 2000-talets första decennium sker en stabilisering i intervallet 0 till -2 %. Denna nivå bibehålls fram till den aktuella periodens slut.

322

Foto. En kostymklädd och välfriserad ung man bär en stor papplåda förbi en gatuskylt med texten "Bank Street E14".

323

Kurvdiagram med en kurva. Diagrammet visar hur statsskulden snabbt steg från 40 till över 60 % mellan 1980 och 1985.

Under resten av 1980-talet sjönk den snabbt för att år 1990 åter ligga vid 40 %.

Från och med 1990-talets början stiger statsskulden mycket snabbt för att 1995 ligga på nästan 75 %!

Mot slutet av 1990-talet inleds sedan en trend med sjunkande statsskuld som har hållit i sig fram till år 2019 - då den ligger något över 20 %.

326

Foto. Utsikt över en hamn som är fylld av en "höghusbebyggelse" som består av idel staplade containrar.

Breda gator löper genom området.

Många stora kranbockar och skyhöga ställningar med lyftkranar "grenslar" över containermassorna.

I bakgrunden skimtar en havsvik med många ankrade fartyg och - ändå längre bort - bebyggelse med höga skyskrapor.

327

Två stapeldiagram. Volymen av världsexporten av varor och BNP (båda angivna i % på en skala från -15 till 15.

Diagrammen återges:

Exportutveckling och BNP per årtionde:

Från 1950-talet och fram till 70-talet ligger varuexporten på volymer mellan 7,5 och 8,5 % medan BNP under samma period ligger mellan 4,5 och 5,5 %.

Från och med 70-talet inträder en period då såväl varuexportens volymer som BNP ligger på betydligt lägre nivåer (kring 4 % procent för varuexporten och mellan 2 och 3 % BNP). Med undantag för decenniet 1990-2000 då världsexporten ligger på 6,5 %, bibehålls dessa lägre nivåer ända fram till den aktuella periodens slut (2012).

Världsexporten och BNP år för år 2004-2016:

År 2004 uppgår världsexporten till nästan 10 % 2004, medan BNP för samma period ligger på 4 %.

Fram till 2008 ligger sedan exporten på höga nivåer (i spannet mellan 6,5 och 8,5 % medan BNP ligger kvar kring 4 %.

År 2008 inträder en markant nedgång med en världsexport på knappt 2,5 % och BNP på 1,3 %. Detta följs 2009 av ett fullständigt ras med en världsexport på -12 % och BNP på -2,5 %!

Raset följs påföljande år (2010) av en lika dramatisk uppgång till en exportvolym på 14 % och BNP på knappt 4 %!

2012 till 2014 blir utvecklingen betydligt lugnare med en exportvolym som sjunker från 5 % 2011 till 2 % för att sedan stiga till (och ligga kvar på) 3 % fram till 2016 då den sjunker till >1 %. BNP ligger under samma tid kvar kring 2 %.

330

Foto. Stora tankerfartyg är dockade vid en jättelik terminal med rör, mekaniska anläggningar med roterande hjul på höga "skaft" och smala pontonbygggor.

Bakgrunden utgörs av ett lugnt hav i skymningsljus och avlägsna elektriskt upplysta stränder.

331

Foto. En skolbyggnad med flera våningsplan sedd utifrån.

I vartenda ett av de upplysta fönstren sitter rader av elever lutade över sina skolböcker.

333

Foto. Ett stort bord i ett torgstånd som är helt täckt av eleganta handväskor i ett stort antal utföranden och färger.

335

Foto. Vinrankor växer på rader av pålar i en sluttning med utsikt över några stora vita byggnader omgivna av cypresser och - längre bort - ett landskap med böljande, delvis skogklädda, kullar.

339

Foto. En ung kvinna som håller två långa träkäppar med böjda skaft i händerna bär en stor cylinderformad korg på ryggen och en säck på huvudet.

Intill henne står flera klövjade (lastade) mulåsnor och betar.

Omgivningarna utgörs av torr mark med lågt växande lövträd och kala berg.

339

Schematisk modell i form av en "ond cirkel" där stegen som ingår är länkade till det följande steget med pilar (som i bildbeskrivningen är ersatta med semikolon):

Fattigdom och snabb folkökning;

Svält och undernäring;

Sjukdomar;

Låg produktivitet;

Låga inkomster;

Litet sparande;

Små investeringar;

Dålig utbildning;

Fattigdom och snabb folkökning;

(och så vidare)

340

Foto. Några unga män och en kvinna står på en muromgärdad gård.

Framför var och en av dem står några stora säckar på marken. I händerna håller de kartonger, påsar och plastdunkar.

342

Foto. Sju personer som alla bär stora masker som föreställer politikerna som omnämns i bildtexten sitter på rad vid ett bord där fyra väldiga portioner med spagetti står framdukade.

Intill bordet är två stora skyltar med texten "Hunger crisis hits 390 million people" uppsatta.

I bakgrunden skymtar en bergig havskust.

346

Foto. En varmt klädd man håller upp en stor skylt med texten "Fora Climate OE Peace" med sidotexterna "Justice" och "Stop CO_1lonialism".

I bakgrunden tornar Eiffeltornet upp sig mot vinterhimlen.

348

Foto. Påve Franciskus och Martin Junge står sida vid sida i en talarstol.

Franciskus är helt klädd i vitt och bär en liten vit mössa medan Junge är klädd i svart kostym med svart skjorta och prästkrage.

349

Foto. De två ledarna vänder sig mot kameran under handtryckningen.

Rouhani bär lång svart kaftan och vit turban medan Xi Jinping bär svarta västerländska kläder.

I bakgrunden står iranska soldater i paraduniform i givakt.

351

Svart-vitt foto. De två schackspelarna skakar hand över bordet med schackbrädet.

352

Foto. En man iförd en ljusblå väst med UNHCR:s logga delar ut mat och dryck till barn och vuxna.

Flera av de varmt klädda flyktingarna bär hoprullade filter under armen.

Runt omkring dem utbreder sig ett flackt och trädöst ökenlandskap.

353

Schematisk modell. FN:s olika centrala organ.

Generalförsamlingen (återgiven som en stor central cirkel) är omgiven av följande andra organ:

- Ekonomiska och sociala rådet
- Förvaltarskapsrådet
- Internationella domstolen
- Säkerhetsrådet
- Sekretariatet

354

Foto. António Guterres sitter tillsammans med två slöjklädda flickor vid ett bord med uppslagna läroböcker.

355

Foto. Vita pansarfordon med FN-soldater med blå hjälmar rullar längs en gata i staden. Människor som står på trottoarerna längs deras väg gör tummen upp eller applåderar åt dem.

357

Europakarta.

Följande är utmärkt på kartan:

- Natomedlemmar i Europa: Portugal, Spanien, Malta, Italien, Slovenien, Montenegro, Frankrike, Luxemburg, Belgien, Nederländerna, Storbritannien, Tyskland, Polen, Tjeckien, Slovakien, Ungern, Kroatien, Montenegro, Rumänien, Bulgarien, Makedonien, Grekland, Turkiet, Island, Norge, Danmark, Estland, Lettland, Litauen.
- Stater utanför Nato anslutna till Partnership for Peace: Irland, Sverige, Finland, Ryssland, Vitryssland, Ukraina, Moldavien, Georgien, Armenien, Schweiz, Österrike, Serbien, Bosnien Hercegovina, Makedonien.

359

Foto. Flygplatsbyggnad med stora urblåsta fönsterrutor. Några tungt beväpnade soldater håller vakt utanför.

360

Foto. En stor öppen plats kantad av moderna flervåningshus.

På den till största delen folktomma öppna platsen, som är täckt av snö och is, ligger bara några gamla bildäck med enstaka hopspikade brädor.

I förgrunden står en demonstrant i pälsmössa med ryggen mot kameran och gör V-tecknet mot en lång rad kravallpoliser med sköldar som står uppställda på andra sidan.

361

Flödesdiagram. Diagrammet omfattar tre möjliga flöden som i bildbeskrivningen nedan återges var för sig som flödena 1, 2 och 3:

- Flöde 1: En konflikt leder till krigföring. Denna krigföring tar sig följande tre uttryck: Som ekonomisk krigföring, som psykologisk krigföring och som militär krigföring. Krigföringen leder till en lösning av konflikten.
- Flöde 2: Konflikten leder till diplomati. Diplomatin leder till krigföring av samma typer som i det föregående flödet. Krigföringen leder till en lösning.
- Flöde 3: Konflikten leder till diplomati som i sin tur leder till en lösning (utan krigföring).

Schematisk modell. Olika civilisationers relationer/konflikter med varandra.

Västvärlden

- Mer konfliktfylld relation med de muslimska och konfucianska civilisationerna
- Konfliktfyllda relationer med de japanska, slavisk ortodoxa och hinduiska civilisationerna
- Mindre konfliktfyllda relationer med de latinamerikanska och afrikanska civilisationerna

Slaviskortodox civilisation

- Mer konfliktfyllda relationer med de japanska och muslimska civilisationerna
- Konfliktfyllda relationer med västvärlden och den konfucianska civilisationen
- Mindre konfliktfyllda relationer med den hinduiska civilisationen

Latinamerikansk civilisation

- Mindre konfliktfyllda relationer med västvärlden

Muslimsk civilisation

- Mer konfliktfyllda relationer med västvärlden och de slaviskortodoxa, afrikanska och hinduiska civilisationerna
- Konfliktfyllda relationer med den konfucianska civilisationen

Konfuciansk civilisation

- Mer konfliktfyllda relationer med västvärlden och den hinduiska civilisationen
- Konfliktfyllda relationer med de slaviskortodoxa och muslimska civilisationerna
- Mindre konfliktfyllda relationer med den japanska civilisationen

Japansk civilisation

- Mer konfliktfyllda relationer med den slaviskortodoxa civilisationen
- Konfliktfyllda relationer med västvärlden
- Mindre konfliktfyllda relationer med den konfucianska civilisationen

Afrikansk civilisation

- Mer konfliktfyllda relationer med den muslimska civilisationen
- Mindre konfliktfyllda relationer med västvärlden

Foto. En kvinna bär en stor säck på huvudet.

Bortom henne följer ett led med soldater klädda i blå hjälmar och camouflauniformer som håller sina vapen stridsberedda.

367

Foto. En kostymklädd Dominic Ongwen, som sitter mellan två vakter, riktar spánt blicken mot kameran.

368

Foto. En stor folksamling som omfattar kvinnor, män och barn i alla åldrar trängs på och kring en järnvägsräls medan de efter bästa förmåga försöker skydda sig mot regnet.

Framför dem (och med ryggen mot kameran) står en camouflagedrädd soldat med genomskinlig kravallsköld och automatkarbin på ryggen.

368

Cirkeldiagram. Flyktingar i världen idag.

- Interna flyktingar: 61,4 %
- Flyktingar: 34,3 %
- Asylsökande: 4,3 %

369

Flödesschema. Olika vägar till uppehållstillstånd (alternativt avslag och utvisning).

I bildbeskrivningen är schemat uppdelat i följande tre flöden:

Flöde 1:

Uppehållstillstånd ska vara beviljat före resan till Sverige för följande två kategorier för att de ska ha rätt att stanna i Sverige:

- Kvotflykting kommer ofta från läger i olika delar av världen, och är uttagen i samarbete med FN:s flyktingkommissarie.
- Person med familjeanknytning innebär barn under 18 år eller make/maka till svensk medborgare eller utlänning med gällande tillstånd.

Flöde 2:

Följande tre kategorier av asylsökande har rätt till uppehållstillstånd (och därmed att stanna i Sverige) efter att Migrationsverket har utrett och fattat beslut angående deras ärenden:

- Flykting enligt FN:s flyktingkonvention som riskerar förföljelse p.g.a. ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning, kön, sexuell läggning, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politisk åskådning.
- Alternativt skyddsbehövande enligt EU:s gemensamma regler som löper risk att straffas med döden, att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling samt att skadas på grund av krig.
- Övriga skyddsbehövande enligt svensk lag: Det kan t.ex. handla om personer med synnerligen allvarligt hälsotillstånd, personer som utsatts för människohandel, eller

personer som flyr miljökatastrofer (1 juli 2016 fattade riksdagen ett beslut om att status som "Övriga skyddsbehövande" inte ska användas under tre år.)

Flöde 3:

Migrationsverket gör i sin utredning undantag för rätten till skydd om någon är krigsförbrytare, har begått brott mot mänskligheten eller annat grovt brott, eller utgör ett hot mot rikets säkerhet.

Migrationsverket vidtar följande åtgärder om det har vägrat uppehållstillstånd:

- Avvisning (inom tre månader)
- Utvisning (efter tre månader)

Om avvisningen överklagas men Migrationsverket står kvar vid tidigare beslut överlämnas ärendet till Migrationsdomstolen för slutligt avgörande.

370

Två stapeldiagram. (Alla sifferuppgifter i bildbeskrivningen är ungefärliga).

Första diagrammet: Vilka länder kommer det flest flyktingar från?

- Syrien: <4 milj.
- Afghanistan: 2,5 milj.
- Somalia: 1 milj.
- Sudan: >0,5 milj.
- D.R. Kongo: <0,5 milj.
- Centralafrikanska republiken: 0,4 milj.
- Irak: 0,3 milj.
- Eritrea: 0,2 milj.
- Pakistan: <0,2 milj.
- Myanmar: <0,2 milj.
- Totalt: 10,5 milj.

Andra diagrammet: Vilka länder som har tagit emot flest flyktingar.

- Turkiet: 1600000
- Pakistan: >1500000
- Libanon: 1170000
- Iran: <1000000
- Etiopien: 700000
- Jordanien: 700000

370

Foto. En "gata" med sandig mark som på ömse sidor kantas av enkla vita tält med UNHCR:s logga.

Några av tälten stöttas med gamla trädgrenar, på andra ligger mattor eller klädesplagg.

Utanför ett av tälten står en stor grön plasthink med lock på en hög låda eller sockel.

Några kvinnor och barn rör sig bland tälten.

I bakgrunden avtecknar sig silhuetten av bergskedjor mot horisonten under en himmel täckt av tunga moln.

372

Foto. Ett Gripenplan som ännu inte har hunnit fälla in sina landningsställ lyfter från en startbana kantad av tät barrskog.

373

Foto. Manliga och kvinnliga soldater i camouflauniform som har ställt upp sig på led inspekteras av en officer.

374

Cirkeldiagram.

- Kärnstöd till multilaterala organisationer via UD: 12 miljarder
- Kostnader för asylmottagning i Sverige: 7 miljarder
- Bilateralt stöd till länder via Sida: 11,4 miljarder
- Globalt och regionalt stöd via Sida: 7,3 miljarder
- Övrigt: 3,9 miljarder

375

Foto. Unga kvinnor som alla är likadant klädda i mönstrat grön och vitt marscherar på rad medan de balanserar staplade vita skålar på huvudet.

I bakgrunden skymtar - förutom en talrik publik - klippväggar omgivna av stora lövträd.

376

Foto. Tre svenska soldater kring ett terrängfordon ute på en enslig grusväg omgiven av en vidsträckt och torr trädlös slätt med sandig mark.

Soldaterna är klädda i camouflauniformer och bär solglasögon.

Två av dem bär dessutom hjälmar med skyddsglasögon.